

Svatoanenské LISTY

4/2023

Čtvrtletník FNUSA V BRNĚ
www.fnusa.cz

ODDĚLENÍ PRAKTICKÝCH LÉKAŘŮ SE LOUČÍ

UNIKÁTNÍ PODZEMÍ V OKOLÍ FN

NOC VĚDCŮ NA ICRC

Představujeme Oddělení klinické biochemie

Blesk Ordinace
přilákala rekordní
počet návštěvníků

Náměstek pro IT:
Digitalizace zdravotníkům
usnadní práci

Modernizací FNUSA
ušetří milióny korun
za energie

Cenu Česká hlavička
získala stážistka
Akademie ICRC

Nová technologie
českých vědců pro EKG
putuje do ordinací

MEDICÍNA

AKTUALITY,
SPOLEČNOST

VĚDA, VÝZKUM,
VZDĚLÁNÍ

Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně

se sídlem
Pekařská 53, 656 91 Brno
IČ: 00159816

ÚSEK OŠETŘOVATELSKÉ PÉČE PŘIJME DO HLAVNÍHO PRACOVNÍHO POMĚRU:

VŠEOBECNÉ A PRAKTICKÉ SESTRY DO SMĚNNÉHO PROVOZU

NABÍZÍME:

- ▲ stabilní platové a pracovní podmínky (platové podmínky dle nařízení vlády č. 564/2006 Sb. v platném znění),
- ▲ profesní růst,
- ▲ možnost kontinuálního vzdělávání,
- ▲ zájemi fakultní nemocnice v centru Brna,
- ▲ zaměstnanecké výhody:
 - 5 týdnů dovolené,
 - „Sick days“ – dva dny na zotavenou,
 - závodní stravování vč. příspěvku na stravu,
 - slevy a příspěvek na nákup v nemocničních lékárnách,
 - příspěvek na penzijní připojištění a životní pojištění,
 - nabídka výhodných jazykových kurzů přímo v nemocnici,
 - možnost ubytování v blízkosti nemocnice,
 - hlasové a datové tarify v rámci zaměstnaneckého programu na mobilní telefony pro zaměstnance a jejich rodinné příslušníky,
 - poskytování vybraných bankovních a finančních produktů za zvýhodněných podmínek,
 - sleva u vybraných poskytovatelů lázeňské péče,
 - příspěvek na rekreaci,
 - velký důraz na bezpečnost a zdraví zaměstnanců na pracovišti.

ODBORNÉ POŽADAVKY:

- ▲ SŠ/VŠ vzdělání,
- ▲ uživatelská práce s PC,
- ▲ odpovědný přístup k práci,
- ▲ morální a občanská bezúhonnost.

NÁSTUP: ihned.

Pisemné přihlášky společně s motivačním dopisem, doložené strukturovaným životopisem s uvedením údajů o dosavadní praxi (možno i absolvent) zaslejte na e-mailovou adresu:
pavla.vymazalova@fnusa.cz

Kontakt/dotazy: Mgr. Jana Zvěřinová, náměstkyně pro ošetrovatelskou péči, tel. č.: 543 182 015, e-mail: jana.zverinova@fnusa.cz

VÁŽENÉ KOLEGYNĚ A KOLEGOVÉ, MILÍ ČTENÁŘI,

rok 2023 se pomalu blíží ke konci a než vstoupíme do nového roku 2024, dovolte mi malé zhodnocení. I když byl letošní rok obtížný zejména kvůli globální ekonomické situaci, pro Fakultní nemocnici u sv. Anny byl rokem velmi úspěšným. Rád bych na za tento výsledek poděkoval všem zaměstnancům naší nemocnice, protože bez jejich nadstandardních pracovních výkonů a nasazení bychom jej prostě nedosáhli.

Pokud bych měl rok 2023 nějak pojmenovat, pak by to byl asi Rok investic. Pokud jste navštívili naši nemocnici jako pacienti, pak jste si možná všimli moderního přístrojového vybavení či zrekonstruované nemocniční kaple. Pokud patříte mezi lékaře, pravděpodobně jste navštívili některý z odborných kongresů v nové posluchárně v budově O1. Nicméně nešlo jen o hmotné změny, nemalý podíl měly také investice do zvýšení edukace zaměstnanců. Bez spokojených zaměstnanců by nebyl spokojený pacient a nemocnice by nemohla dlouhodobě fungovat.

Přestože se v roce 2023 podařilo změnit k lepšímu mnohé, troufám si říct, že jde pouze o začátek. V nadcházejícím roce nás čeká výstavba urgentního příjmu spolu s rekonstrukcí heliportu, komplexní rekonstrukce a modernizace objektů nemocnice s cílem snížení energetické náročnosti za bezmála miliardu korun, projekt laboratorního objektu a nového stravovacího provozu. Nesmíme zapomenout ani na rozvoj IT, jelikož chceme díky digitalizaci zjednodušit a zrychlit některé procesy, kde by se tak ušetřil čas zaměstnanců i pacientů nemocnice.

Věřím tedy, že i díky těmto investicím zachováme také v příštím roce vysokou úroveň zdravotní péče, kterou přinesou pacientům spokojení zaměstnanci naší nemocnice. Přeji Vám všem klidné a požehnané vánoční svátky a v roce 2024 především pevné zdraví, hodně lásky, porozumění i soudržnosti.

Všem zaměstnancům Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně bych také rád ještě jednou poděkoval za jejich velmi náročnou práci a popřál kromě výše uvedeného také spokojené, vyléčené pacienty a pevné nervy.

Vlastimil Vajdák, ředitel FNUSA

OBSAH

<i>Představujeme Oddělení klinické biochemie OKB má nové vedení</i>	str. 4
<i>V rámci Blesk ordinace jsme vyšetřili 3300 lidí</i>	str. 5
<i>Oddělení praktických lékařů končí...</i>	str. 6
<i>Společnost Expomed navazuje</i>	str. 7
<i>Přednosta KPL: Náš obor je nečekaně pestrý</i>	str. 8
<i>Významné ocenění putovalo na II. chir. kliniku</i>	str. 9
<i>Hearth Failure Academy se uskutečnila popáté</i>	str. 10
<i>Kardiologové se zaměřili na kardiomyopatie</i>	str. 11
<i>Léčba CHOPN zohledňuje nová doporučení</i>	str. 12
<i>Psoriázu může spustit stres i infekce</i>	str. 14
<i>Trýbrův dermatologický den zaujal</i>	str. 15
<i>Dermatologové kontrolovali znaménka</i>	str. 15
<i>Pacientů s rakovinou prostaty přibývá</i>	str. 16
<i>Studentská konference měla světovou úroveň</i>	str. 17
<i>Setkání pacientů s transplantovaným srdcem</i>	str. 18
<i>Pracovní konference zdravotních laborantů</i>	str. 19
<i>Vedoucí laborantka ÚSL získala ocenění</i>	str. 19
<i>Náměstek pro IT: Digitalizace ušetří práci</i>	str. 20
<i>Fyzioterapeuti FNUSA radí</i>	str. 21
<i>U Sv. Anny HRajeme fér</i>	str. 22
<i>Práce s citlivými daty je stále aktuálnější</i>	str. 23
<i>Poděkovali zdravotníkům</i>	str. 24
<i>Děkujeme za štědrý dar</i>	str. 25
<i>Dobrovolníci děkujeme</i>	str. 26
<i>FNUSA slavnostně rozsvítila vánoční strom</i>	str. 27
<i>Slavíme 10 tisíc dárců krve</i>	str. 27
<i>Díky modernizaci ušetříme za energie</i>	str. 28
<i>Vypudit holuby z FNUSA pomáhá Jesenka</i>	str. 29
<i>Sanitky nově jezdí v nepřetržitém provozu</i>	str. 29
<i>Podzemní labyrint FNUSA je unikát</i>	str. 30
<i>Výživný čas vánoční</i>	str. 32
<i>Lékárna pomáhá zájemcům vyladit mikrobiom</i>	str. 33
<i>Nová era ortotickoprotetické péče ve FNUSA</i>	str. 34
<i>ACT FAST učila rozpoznat příznaky mrtvice</i>	str. 35
<i>ICRC se opět zapojilo do Noci vědců</i>	str. 36
<i>LŠ nabídla příležitost mladým neurologům</i>	str. 37
<i>Kateřina Jiráková oceněna Českou hlavičkou</i>	str. 38
<i>Nová technologie českých vědců pro EKG</i>	str. 39
<i>Světové vědecké špičky hodnotily týmy v ICRC</i>	str. 39
<i>Do ICRC putují ocenění za excelentní výsledky</i>	str. 40
<i>Výzkumně implementační síť pro kvalitu péče</i>	str. 41
<i>Příběh léčiv aneb Cesta studijního koordinátora</i>	str. 42

Svatoanenské listy

- **Vydává** Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, Pekařská 53, 602 00 Brno
- Ročník IX. ● Číslo 4/2023
- www.fnusa.cz ● redakce@fnusa.cz
- **Šéfredaktor** Jiří Erlebach
- **Redakce** Jiří Erlebach, Anna Silná, Martina Jelínková
- **DTP** Ivan Vacke
- **Tisk** Tiskárna ZEMAN ART s.r.o.
- **Fotografie** archiv FNUSA
- **Evidenční číslo** MK ČR E 19677 ● **ISSN 1805-7950**
- Vychází zdarma čtvrtletně v nákladu 1700 ks
- Za obsah dodaných textů odpovídají autoři

Oddělení klinické biochemie (OKB) Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně zajišťuje biochemická vyšetření nejen pro kliniku a oddělení FNUSA, ale také pro jiné nemocnice, soukromé ambulance, výzkumné instituce i pro pacienty samoplátce. Až 70 procent lékařských rozhodnutí je založeno právě na výsledcích laboratorních vyšetření, proto má OKB nezastupitelnou roli v diagnostice i v terapii.

Pracoviště vyšetřuje krev, moč, mozkomíšní mok, stolici, výpotky, dialyzát a další biologický materiál. Kromě humánních vzorků analyzuje i vzorky veterinární, nejčastěji krev. Je akreditováno podle normy ČSN EN ISO 15189, tedy garantuje vysokou kvalitu poskytovaných služeb. Oddělení má laboratorní a klinickou část.

Na preanalytickou část navazuje linka analyzátorů, kde probíhá většina základních vyšetření krve, např. měření glukózy, iontů, ledvinných, jaterních, zánětlivých parametrů, kardiálních markerů a řady dalších analytů. Po skončení analýz je vzorek přesunut na dobu tří dnů do archivu, aby bylo možné v případě potřeby některá vyšetření zopakovat nebo doplnit, poté jsou vzorky zlikvidovány.

Kromě hlavní sestavy analyzátorů je na tomto úseku řada dalších přístrojů, např. pro měření pH krve a krevních plynů, osmolality... Analýza moče probíhá na novém močovém analyzátoru, odděleně od krevních vzorků. „Moč vyšetřujeme na přítomnost krve, bílkoviny, cukru a dalších látek, na přítomnost buněk (červených, bílých krvinek...) a jiných elementů (např. krystalky látek způsobujících močové kameny). Na stejném přístroji nově vyšetřujeme i přítomnost buněk v mozkomíšním moku,“ popisuje primář oddělení.

Na úseku **imunochemie** jsou stanovovány například hormony, nádorové markery, hladiny některých léků nebo bílkovin. Imunochemické metody jsou typické použitím specifické protilátky, která se cíleně váže na vyšetřovaný analyt (hormon, léčivo...). Postupy těchto měření jsou komplikované a jsou odlišné pro různé stanovované látky, proto pracovníci úseku používají více typů imunochemických analyzátorů.

Na **úseku speciálních metod** probíhá celá řada vyšetření, např. elektroforéza, která spočívá v dělení bílkovin podle velikosti a elektrického náboje, nebo imunofixace k průkazu některých nádorů bílých krvinek (myelom). „Podrobným vyšetřením bílkovin, eventuálně červených krvinek v moči zjišťujeme druh a závažnost poškození ledvin.

Specializované vyšetření bílkovin v mozkomíšním moku (isoelektrická fokusace k průkazu protilátek) pak pomáhá v diagnostice roztroušené sklerózy, zánětlivých či nádorových onemocnění mozku,“ upřesňuje prim. Kyselák s tím, že pomocí spektrofotometrického vyšetření mozkomíšního moku jsou na oddělení schopni prokázat i zcela nepatrné krvácení do mozku.

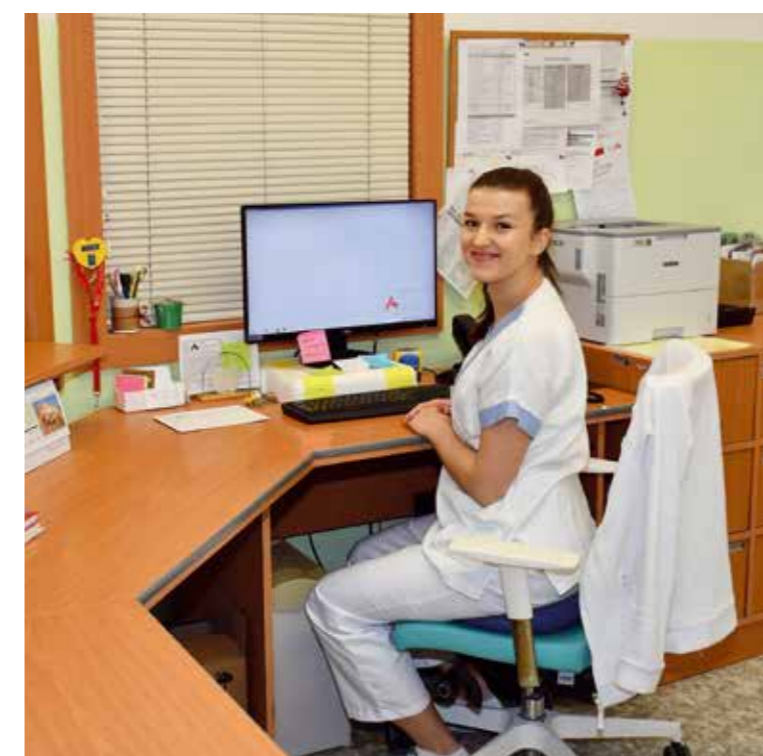
Pracovníci úseku speciálních metod dále měří hladiny některých stopových prvků (atomová absorpční spektrometrie), vitamínu D a některých antiepileptik (vysokoučinná kapalinná chromatografie). Široké využití má moderní hmotnostní spektrometr, a to zejména pro měření koncentrace léčiv v krvi (antiepileptik, neuroleptik, antihypertenziv, antibiotik...).

Všechny výsledky měření na OKB procházejí nejprve dvoustepňovým systémem kontroly a teprve poté elektronicky přechází do nemocničního informačního systému, kde jsou k dispozici lékařům. Pro vybraná pracoviště oddělení vydává i tištěný protokol.

Klinická část OKB zahrnuje specializovanou ambulanci pro nemocné s poruchami metabolismu tuků. „Zaměřujeme se zejména na závažné a vrozené formy těchto onemocnění, především tzv. familiární hypercholesterolemii (FH). Pacienti s FH jsou ohroženi infarktem myokardu, mrtvicí a dalšími komplikacemi již v časném věku, proto je včasná diagnostika a intenzivní léčba klíčová pro zlepšení jejich prognózy,“ uvádí prim. Kyselák a doplňuje, že OKB je s několika stovkami pacientů s touto diagnózou druhým největším pracovištěm svého druhu v Česku. Je také součástí mezinárodního projektu MedPed, jehož cílem je právě vyhledávání a včasná léčba pacientů s FH. „Nabízíme komplexní diagnostiku včetně genetického testování a nejmodernější léčbu i za použití biologické terapie. Pacienti se také mohou zúčastnit klinických studií s novými léky a mít tak přístup k nejnovější léčbě, která zatím není běžně dostupná. Pro kliniku a oddělení poskytujeme v této oblasti konzultační a poradenské služby,“ shrnuje Kyselák.

Zdravotníci v ambulanci OKB provádí také orální glukózový toleranční test k diagnostice cukrovky. Časný záchyt tohoto onemocnění je zásadní pro brzké zahájení terapie a zlepšení prognózy každého diabetika. Jako screening gestačního diabetu se tento test provádí u těhotných mezi 24. a 28. týdnem gravidity. Diagnostika těhotenské cukrovky je důležitá jak pro matku, tak i pro plod, aby v případě potřeby mohla být zahájena adekvátní léčba gestačního diabetu a odvráceny komplikace v průběhu těhotenství, při porodu i po něm.

OKB se podílí také na pregraduální výuce studentů Lékařské a Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, a to předměty klinická biochemie, aplikovaná biochemie a vnitřní lékařství. V rámci postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví pracoviště zajišťuje odborné stáže a podílí se na organizaci akreditovaných předtestačních kurzů v oboru klinická biochemie. „Účastníme se také vědeckovýzkumných projektů. Ve spolupráci s jinými vědeckými týmy v ČR publikujeme v renomovaných tuzemských a zahraničních odborných časopisech a nové poznatky z oboru prezentujeme na tuzemských i zahraničních kongresech,“ dokresluje představu o Oddělení klinické biochemie FNUSA jeho primář, MUDr. Ondřej Kyselák, Ph.D., EuSpLM.

Novým primářem Oddělení klinické biochemie je od začátku října MUDr. Ondřej Kyselák, Ph.D., EuSpLM, který ve funkci vystřídal prof. MUDr. Vladimíra Sošku, CSc. „Chci, aby OKB zůstalo spolehlivým a otevřeným partnerem všem lékařům i pacientům,“ přeje si nově jmenovaný primář.

Co je za vás na oboru klinické biochemie nejzajímavější?

Práce klinického biochemika je velmi pestrá, proto neomrzí. Vyšetřujeme biologický materiál z různých pracovišť, setkávám se tedy se širokým spektrem diagnóz. S tím také souvisí nejrůznější laboratorní nálezy, jejichž interpretace nemusí být snadná a často je to detektivní práce. Některé dny „vyměním“ laboratoř za lipidovou ambulanci, výuku nebo vědu a výzkum.

Co vás k oboru klinické biochemie přivedlo?

Vždy jsem byl spíše exaktní a analytický typ a se skalpelem bychom si asi nerozuměli. Po studiu jsem zvolil vnitřní lékařství a pro klinickou biochemii jsem se rozhodl až několik let poté. Fascinovalo mě, jak jsou metabolické dráhy složité a vše souvisí se vším. Interna pro mě byla velmi dobrým základem, protože jako klinický biochemik potřebuji mít znalosti také z vnitřního lékařství i dalších oborů.

Proč jste si vybral právě sv. Annu?

Ke svému rozvoji v oboru jsem potřeboval vhodné podmínky a ty ve FNUSA byly. Pod vedením pana profesora Sošky a zkušených kolegů jsem nabyl cenné zkušenosti z laboratorní i klinické praxe. Jsem součástí skvělého týmu OKB, který má obrovský potenciál a spolupracuji také s kolegy z jiných klinik a oddělení, což mě obohacuje po profesní i lidské stránce.

Kam by mělo oddělení v nejbližších letech směřovat?

V místech současné budovy OKB má vyrůst nový pavilon všech laboratorních oborů. Před jeho výstavbou nás proto čeká stěhování do náhradních prostor a po několika letech další stěhování do nového provozu. Protože poskytujeme nepřetržitě laboratorní služby 24 hodin 7 dní v týdnu, bude pro nás stěhování veškeré techniky a její opětovné zprovoznění v nových prostorách velkou výzvou. Laboratorní provoz je velmi specifický – nejsou to jen stroje, ale i lidé a složité procesy, které tím budou dotčeny. Do budoucna bych byl rád, aby naše oddělení mělo adekvátní prostorové, technické i personální zázemí, které umožní nejen nadále poskytovat kvalitní služby našim klientům, ale také umožní další rozvoj pracoviště, rozšíření nabídky služeb a užší spolupráci s klinickými pracovišti. Pokud jde o lipidovou ambulanci, těším se, že je o ni stále větší zájem a že se dostáváme do širšího povědomí veřejnosti.

V RÁMCI BLESK ORDINACE JSME PREVENTIVNĚ VYŠETŘILI 3300 LIDÍ

Již potřetí se naše fakultní nemocnice zapojila do preventivní akce Blesk Ordinace, která do improvizovaných ordinací na Náměstí Svobody přilákala rekordní počet návštěvníků.

„Více než tři tisícovky provedených vyšetření jsou jasným důkazem, že podobné preventivní akce mají smysl. Jsem rád, že se Fakultní nemocnice u sv. Anny na Blesk Ordinaci podílí, a rád bych poděkoval všem kolegům, kteří pracovali na našich stanovištích. Bez nadsázky se dá říci, že zachraňovali životy – jen kožních novotvarů odhalili několik desítek,“ uvedl ředitel FNUSA Ing. Vlastimil Vajdák. Po ložských zkušenostech s obrovským zájmem veřejnosti odhalilo posílené stanoviště I. dermatovenerologické kliniky FNUSA a LF MU celkem 8 melanomů, 5 spinaliomů a 18 bazaliomů.

Doporučení k dalšímu vyšetření ale rozdali lékaři téměř na všech stanovištích. Například oční lékařka Veronika Potěšilová při měření nitroočního tlaku zachytila sedm pacientů s nepříznivými hodnotami, které by mohly indikovat glaukom neboli zelený zákal, vedoucí k nevratnému poškození zraku. Na stanovišti plicního lékařství pod vedením MUDr. Vlčka bylo při měření spirometrem odhaleno jedno vážné podezření na rakovinu plic a další téměř tři desítky pacientů byly odeslány k dalšímu vyšetření, například na CHOPN, astma nebo na ORL. Vysokou hladinu cukru naměřil tým z diabetologické poradny v šedesáti případech a co se tlaku týče, sedm příchozích s extrémně vysokými hodnotami bylo odesláno dokonce k okamžitému došetření na urgentním oddělení nemocnice. Další oblíbená stanoviště, jako je určování krevní skupiny, léková poradna, poradna mozkových příhod, poradna bolestí zad a DobroCentrum u sv. Anny, doplnila letos poprvé také výživová poradna. Nutriční terapeutky zájemcům pomáhaly vyladit jídelníček i jejich pohybové návyky.

ODDĚLENÍ PRAKTICKÝCH LÉKAŘŮ KONČÍ...

Oddělení praktických lékařů Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně od 1. ledna 2024 vystřídá soukromá praxe společnosti ExpoMed s.r.o. Pacienti mohou žádat o registraci v nově vznikající ambulanci od začátku nového roku.

Nejprve to bylo Závodní středisko pod vedením dr. Kaplana, později dr. Paulera a vrchní sestry Kaplanové, potom Oddělení rodinných a závodních lékařů pod vedením dr. Vinické a staniční sestry Filové a nyní Oddělení praktických lékařů pod mým vedením a staniční sestry Kravalové.

Ať už se toto pracoviště jmenovalo jakkoliv, vždy bylo jeho hlavním úkolem a snahou pečovat zejména o zdraví zaměstnanců naší fakultní nemocnice a CKTCH, jejich rodinných příslušníků i bývalých zaměstnanců. Byli jsme nedílnou součástí nemocnice a spolupracovali jsme se všemi ostatními klinikami, odděleními a ústavami.

Vystřídalo se u nás mnoho lékařů a sester. Každý z nich více nebo méně přispěl k dalšímu rozvoji pracoviště a posunul jej dál. Byli jsme akreditovaným pracovištěm, „na doktora se u nás vyučilo“ mnoho lékařek a lékařů. Ti pak využili možnost založit si vlastní lékařskou praxi.

Nyní naše pracoviště jako součást nemocnice končí. Bylo nám mezi vámi dobře. Byli jsme rádi, že pracujeme ve fakultní nemocnici s vysokou úrovní péče a hrdě jsme říkali, že „pracujeme u sv. Anny“. Odbornost praktického lékaře je jako stvořená pro zřízení privátní praxe. Musí být pro pacienta časově i geograficky dostupná, nepotřebuje finančně nákladné přístroje ani rozsáhlé prostory.

Je hlavně nutné, aby byl lékař vzdělaný a laskavý. Stejně tak sestra. Také Oddělení praktických lékařů dospělo do stadia, kdy pro jeho další kvalitní fungování bude lepší forma privátní praxe – moderní, dobře vybavená praxe praktického lékaře. Tím lékařem a majitelem nově vzniklého nestátního zdravotnického zařízení bude MUDr. Jakub Frýba.

Děkujeme vám všem, kolegyním a kolegům i vedení nemocnice za přízeň a dosavadní spolupráci.

prim. MUDr. Ivana Bogrová, Ph.D., za Oddělení praktických lékařů FNUSA

...SPOLEČNOST EXPOMED NAVAŽUJE

Ambulance ExpoMed od 1. 1. 2024 nepřímo naváže na zrušené Oddělení praktických lékařů FNUSA v poskytování zdravotních služeb v oboru všeobecné praktické lékařství. Dobrou zprávou je neměnnost místa pracoviště – budeme nadále pokračovat na detašovaném pracovišti na adrese Výstavní 17, v 1. NP, v nově upraveném zázemí.

Naší snahou bude postupná implementace nejnovějších postupů a přístrojové techniky, abychom pacientům co nejvíce usnadnili komunikaci s ambulancí a poskytli široké portfolio vyšetřovacích metod. Veškeré aktuální informace naleznete již nyní na webových stránkách www.expomed.cz.

Doufám, že i nadále budeme úzce spolupracovat se všemi pracovišti Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně a rozvíjet oboustrannou spolupráci.

Je jasné, že začátky budou složité a přinesou mnoho komplikací, proto předem prosím o shovívavost. Pevně však věřím, že v nové ordinaci najdete vše, co Vám chybělo v té předchozí. Přáním je, aby i nadále byli naši pacienti spokojeni s množstvím a kvalitou poskytovaných služeb a našli v nás oporu nejen v nemoci, ale i ve zdraví.

MUDr. Jakub Frýba, za společnost ExpoMed s.r.o.

PŘEDNOSTA KPL: NÁŠ OBOR JE NEČEKANĚ PESTRÝ

Klinika pracovního lékařství FNUSA a LF MU poskytuje služby v oblasti diagnostiky, posuzování, uznávání, oduznávání, dispenzarizace nemocí z povolání a ohrožení nemocí z povolání pro celý Jihomoravský kraj a část Kraje Vysočina. Součástí práce jsou i pracovnělékařské služby a jednotlivá funkční vyšetření potřebná pro diagnostiku nemocí z povolání anebo pro posouzení zdravotní způsobilosti k práci. Pracoviště, které v letošním roce slaví 70 let, má od září nového přednostu – MUDr. Petra Malenku, Ph.D.

Bylo pro vás pracovní lékařství jasnou volbou už během studia medicíny? Co vás k němu přivedlo?

Pracovní lékařství upoutalo moji pozornost již v době studia na LF MU, ale za jednoznačnou volbu pro moje budoucí profesní zaměření jsem ho nepovažoval. Po ukončení lékařské fakulty v roce 1999 jsem získával lékařské zkušenosti a připravoval se k atestaci na interně SSZ Brno v Nemocnici Nový Lískovec. Toto pracoviště bylo v roce 2000 připojeno k FNUSA, vzniklo z něj nyní Doléčovací a rehabilitační oddělení. Po atestaci z vnitřního lékařství mi bylo nabídnuto místo lékaře na Klinice pracovního lékařství, kde jsem pod vedením prof. Brhela složil v roce 2010 atestaci z oboru pracovního lékařství a v roce 2013 dokončil postgraduální

doktorské studium. Od roku 2016 jsem se stal zástupcem přednosty kliniky pro LPP a od září letošního roku přednostou kliniky. Musím zdůraznit, že naše brněnská klinika je druhá nejstarší univerzitní klinika v České republice s dlouholetou tradicí a řadou úspěchů v práci léčebně-preventivní, vědecko-výzkumné i pedagogické. Svůj nástup na toto pracoviště dnes považuji za správnou volbu.

Co na svém oboru považujete za nejzajímavější?

Pracovní lékařství je velmi zajímavý obor, který se zabývá vztahem práce a zdraví, zejména vlivem práce, tzn. pracovní činnosti, pracovním prostředím a pracovními podmínkami, na zdraví, s cílem odstranit z práce složky pro zdraví škodlivé a přizpůsobit práci schopnostem člověka. Obor má interdisciplinární povahu s nezbytným průnikem do mnoha oblastí medicíny, např. neurologie, ortopedie, alergologie, dermatologie, pneumologie, angiologie nebo otorinolaryngologie, a spojuje jak klinické, tak hygienické, fyziologické a psychologické přístupy ke vztahu zdraví a nemocí v podmínkách práce a pracovního prostředí. Pracovní lékařství tak nabízí nečekaně pestrou škálu možností k odbornému uplatnění, z tohoto pohledu je náš obor jistě atraktivní.

Kliniku jste přebral v době, kdy ještě doléhají dopady pandemie COVID-19. Nápor žádostí o uznání COVIDu-19 jako nemoci z povolání byl v prvních letech pandemie enormní, jak je tomu teď?

V roce 2021 a 2022 bylo v ČR uznáno za nemoc z povolání 12101 případů onemocnění COVIDem-19, což představovalo 90,5 % všech nemocí z povolání. Mezi roky 2019 a 2022 vzrostla incidence profesních přenosných nemocí s interhumánním přenosem z 3,25 na 143,83 na 100 tisíc nemocensky pojištěných osob. Nápor žádostí o vyšetření na naší ambulanci pro nemoci z povolání a posouzení profesionalitu onemocnění stále trvá, protože k posouzení dochází s různě dlouhým odstupem od proděláním onemocnění, i nyní posuzujeme ještě nějaké případy z roku 2020. I když epidemický výskyt COVIDu-19 v ČR od počátku roku 2023 oficiálně netrvá, ti zdravotničtí pracovníci, kteří v letech 2020, 2021 a 2022 vyšetřovali nebo ošetřovali nemocné COVIDem-19 a v inkubační době jejich onemocnění byli postiženi klinicky jednoznačně manifestním COVIDem-19, prokázaným také laboratorně (PCR test), se stále mohou k posouzení nemoci z povolání objednat. Je to možné elektronicky na webových stránkách KPL FNUSA. Zájemci tam najdou i podrobné pokyny, jaké dokumenty si musí na ambulantní vyšetření na naši kliniku přinést s sebou.

Co kromě COVIDu-19 patří mezi nejčastěji prověřované a přiznávané nemoci z povolání?

Tradičně nejčastějšími nemocemi z povolání jsou nemoci periferních nervů a pohybového aparátu končetin z přetěžování nebo nadlimitních vibrací přenášených při práci z nástrojů na ruce. Na prvním místě je jednoznačně syndrom karpálního tunelu, s odstupem následují profesní artrózy namáhaných kloubů horních končetin, epikondylitidy humeru či jiné tenozopatie. Na druhém místě jsou nemoci dýchacího systému, mezi nimiž stále převládají pneumokoniózy před profesním astmatem a alergickou rýmou. Následují nemoci z povolání kožní. Mezi profesními přenosnými či parazitárními onemocněními mimo COVID-19 je v ČR tradičně nejčastěji diagnostikován svrab.

Jaké úkoly a výzvy před vámi aktuálně stojí?

Jak již bylo řečeno dříve, stále se ještě potýkáme s případy COVIDu-19 jako nemocí z povolání. Od 1. 1. 2023 je možno nově za nemoc z povolání uznat chronické onemocnění bederní páteře způsobené dlouhodobým přetěžováním těžkou fyzickou prací. Musím upozornit na nutnost splnění základních podmínek před zahájením posuzování profesionality této nemoci, kterou je třeba, aby dočasná pracovní neschopnost byla pro tuto diagnózu o celkové době trvání alespoň 12 měsíců během posledních 3 let, a to potvrzená a konkretizovaná ošetřujícím lékařem. Dále je v tomto případě náročné posouzení profesionality, které zahrnuje průkaz naplnění kritérií stanovených pro objektivní nálezy na MR L páteře, EMG a při neurologickém vyšetření. Teprve při splnění těchto podmínek je možno žádat o verifikaci etiologického rizikového faktoru – přetěžování páteře při práci posuzovaného – zdravotními ústavy ve spolupráci s KHS. Také je nutno zdůraznit, že o nemoc z povolání se jednat nemůže při poškození páteře krční nebo hrudní.

Lze nějak předpokládat, kam se obor pracovního lékařství bude vyvíjet do budoucna?

Nemalou výzvou je pro obor pracovního lékařství právě sledování vývoje na trhu práce, kde vznikají nové profese, zaměstnanci jsou vystavováni působení nových technologií a materiálů, se kterými se do budoucna budeme muset vypořádat.

VÝZNAMNÉ OCENĚNÍ PUTOVALO NA II. CHIRURGICKOU KLINIKU

Cenu za nejlepší vědeckou práci v oblasti cévní chirurgie, kterou pravidelně uděluje Česká společnost kardiiovaskulární chirurgie, pro rok 2022 získal MUDr. Tomáš Novotný, Ph.D., z II. chirurgické kliniky FNUSA a LF MU. Odborná společnost ocenila jeho článek *L-lactate kinetics after abdominal aortic surgery and intestinal ischemia – An observational cohort study*, který publikoval v prestižním časopise *International Journal of Surgery (IF 15.3, Q1)*.

Práce se zaměřovala na roky diskutovaný marker střevní ischemie – L-laktát. Nejdůležitějšími poznatky, které přinesla, byl důkaz velké dynamiky markeru a důkaz souvisejících změn senzitivity a specifity v závislosti na časování odběru vzorků krve. Právě dynamika markeru a rychlé změny jeho přesnosti v čase jsou důvodem, proč je L-laktát jen obtížně použitelný v diagnostice akutní mezenterální ischemie, kdy informace o počátku onemocnění bývají velmi nepřesné a odběry není možné plánovat.

Předmětem výzkumu byla skupina cévních pacientů podstupujících elektivní výkon na břišní aortě. Diagnostika poruch prokrvení střeva v pooperačním období je proti akutní mezenterální ischemii dále ztížena, neboť mnoho klinických příznaků a znaků nelze v pooperačním období vůbec použít.

Na druhou stranu, v elektivním souboru pacientů je začátek poruchy prokrvení střeva určen samotným operačním výkonem (svorkování aorty, podvaz tepen zásobujících střeva, operační trauma), a proto bylo možno v pooperačním období nalézt časové body, kdy byla přesnost markeru významně vyšší. Výsledky práce přispívají především ke zlepšení interpretace změn hodnot L-laktátu a její souvislosti s možnou pooperační střevní ischemií.

Práce byla jedním z výstupů grantového projektu Agentury pro zdravotnický výzkum MZ ČR *Ischémií modifikovaný albumin a cirkulující mikroRNA jako nové technologie k monitorování tkáňové ischemie po cévních rekonstrukcích na břišní aortě*. Hlavním příjemcem grantu byl přednosta II. chirurgické kliniky FNUSA a LF MU prof. MUDr. Robert Staffa, Ph.D. V rámci FNUSA na projektu spolupracovaly také Klinika zobrazovacích metod a Anesteziologicko-resuscitační klinika. Dále se na něm podílela Lékařská fakulta Masarykovy univerzity (Biochemický ústav) jako spoluřešitel a CEITEC. Je nezbytné ocenit práci celého týmu, který byl schopen projekt úspěšně dokončit, a to i přes restrikce dané pandemií COVID-19, jež značně zkrátily reálnou dobu řešení projektu a významně narušovaly nábor pacientů do studie.

Autorskému kolektivu gratulujeme!

Nadělte si zdraví do nového roku
a registrujte se do **VITAR** klubu!

www.vitarklub.cz

energit MULTIVITAMIN RAKYTKA
Bylinný ELIXIR POSÍLENÍ IMUNITY
KOLAGEN FORTE+
VITAMIN C KOMPLEX
D3 1000 IU VITAMIN (Biotin + Se + Zn)

NAŠEVITAMINY.CZ

HEART FAILURE ACADEMY SE USKUTEČNILA UŽ POPÁTÉ

V letošním roce se již popáté konal na půdě a pod garancí I. interní kardiologické kliniky FNUSA a LF MU kurz srdečního selhání nazvaný Heart Failure Academy. Kurz podpořený společností Boehringer Ingelheim se zaměřil namladší lékaře nejen z moravského regionu, kteří mají zájem se edukovat v problematice srdečního selhání. Vzdělávací akce byla akreditována Českou lékařskou komorou.

Dvoudenní program nabídl shrnující přednášky o novinkách v oblasti srdečního selhání a dále praktické ukázky v rámci bloku „hands-on“.

První programový blok se zaměřil na pacienty se srdečním selháním se sníženou ejekční frakcí (HFrEF). Svá sdělení prezentovali prof. MUDr. Jan Krejčí, Ph.D., přednosta I. IKAK FNUSA a LF MU, který posluchače seznámil s novými léčebnými algoritmy pro léčbu HFrEF; MUDr. Eva Ozábalová, Ph.D., která se zaměřila na pokročilé srdeční selhání, zejména indikaci pacientů k nekonvenčním řešením, jako je levostranná mechanická podpora nebo srdeční transplantace; MUDr. Mária Bakošová hovořila o nových doplňkových léčebných postupech u srdečního selhání, jako je suplementace železa, a o našich prvních zkušenostech s léčbou novým preparátem – stimulatorem solubilní guanylátcyklázy vericiguatem.

Druhý blok byl zaměřený na diagnostiku srdečního selhání – v první přednášce MUDr. Lukáš Opatřil, Ph.D., popsal možnosti diagnostiky a diferenciální diagnostiky pomocí magnetické rezonance. Ve druhé přednášce prof. Krejčí

rozebral zejména komplexnost diagnostiky u pacientů se srdečním selháním se zachovanou ejekční frakcí levé komory (HFpEF). V poslední přednášce bloku zobrazovacích metod popsal MUDr. M. Felsoci, Ph.D., z FNB možnosti echokardiografie v diagnostice HFpEF.

Třetí blok byl věnovaný komorbiditám. Vystoupili mimobrnění hosté; prof. MUDr. Jan Václavík, Ph.D., z FN Ostrava a primář znojemské nemocnice MUDr. Zdeněk Monhart, Ph.D. Dále hovořila MUDr. Hana Poloczková, Ph.D., z I. IKAK, která se věnovala otázce, zda je komorbidita příčinou či následkem HFpEF. První den kurzu byl zakončen společnou diskuzí při večeři.

Druhý den jsme zahájili prohlídkou kliniky a praktickými ukázkami, tzv. hands-on. Lékaři se byli podívat na oddělení Srdečního selhání a potransplantační péče a byli zapojeni do diskuze o léčebné strategii u hospitalizovaných pacientů.

Navštívili echokardiografické pracoviště a viděli nové metody při vyšetřování nemocných se srdeční amyloidózou a při hodnocení funkce pravé komory před indikací pacienta k levostranné mechanické podpoře pod vedením MUDr. Evy Ozábalové, Ph.D., a MUDr. Hany Poloczkové, Ph.D. Na katetrizačním sálku shlédli pravostrannou katetrizaci a endomyokardiální biopsii, které provedli MUDr. Petr Hude, Ph.D., a MUDr. Tomáš Honek, Ph.D. MUDr. Andrej Nagy na praktických případech ukázal možnosti programování biventrikulárního kardioverter-defibrilátoru.

Po praktických ukázkách program pokračoval dalšími přednáškami a workshopy v seminární místnosti I. IKAK. Jako host byla pozvána MUDr. Marie Lazárová, Ph.D., z FN Ostrava, která popsala specifika a praktické aspekty chodu ambulance srdečního selhání. Po ní vystoupila prof. MUDr. Lenka Špinarová, Ph.D., z FNUSA a LF MU, se sdělením o indikacích a kontraindikacích transplantace srdce, úskalí potransplantačního sledování a také vedení imunosupresivní a doprovodné farmakologické terapie. Zaměřila se zejména na možnost farmakologických interakcí imunosupresiv a na spolupráci transplantačního centra s obvodními kardiology. Interventní léčbou u pacientů se srdečním selháním se zabýval MUDr. Ota Hlinomaz, CSc., a to včetně intervence na chlopních: TAVI, MitraClip či Triclip, zmínil některé experimentální možnosti, jako je například interatriální shunting u HFpEF a mechanická remodelace levé komory pomocí systému AccuCinch. MUDr. Andrej Nagy rekapituloval přínosy srdeční resynchronizační léčby a zmínil novinku, kterou je tzv. fyziologická stimulace Hisova svazku či levého raménka Tawarova a také modulace srdeční kontraktility. Obě tyto metody jsou již k dispozici i na našem pracovišti.

Celý program se setkal s velkým zájmem a pozitivní odezvou účastníků akce, po každé přednášce následovaly neformální diskuze s praktickými dotazy. Všichni účastníci, ať již přednášející nebo posluchači, hodnotili kurz jako velice přínosný, a to i z hlediska navázání či prohloubení další spolupráce. Debaty přinesly i náměty, kterými rádi obohatíme další ročník této již tradiční akce.

Za organizátory prof. MUDr. Jan Krejčí, Ph.D., FHFA, a prof. MUDr. Lenka Špinarová, Ph.D., FESC, I. interní kardiologická klinika FNUSA a LF MU

KARDIOLOGOVÉ SE ZAMĚŘILI NA KARDIOMYOPATIE

I. interní kardiologická klinika FNUSA a LF MU uspořádala seminář věnovaný problematice kardiomyopatií – Kardiomyopatický den I. IKAK. Vzdělávací akce se uskutečnila 18. října v nové posluchárně Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně.

Seminář se zaměřil nejen na nová evropská Guidelines pro diagnostiku a léčbu kardiomyopatií, ale věnoval se také řadě praktických aspektů diagnostiky a léčby této široké a různorodé skupiny onemocnění srdečního svalu.

Mezi přednášejícími byli odborníci z I. IKAK, kde má problematika kardiomyopatií mnohaletou tradici (prof. J. Krejčí, doc. R. Panovský, MUDr. A. Chaloupka, MUDr. H. Poloczková a MUDr. T. Honek), ale také hosté – prof. T. Novotný z IKK FNB a prof. T. Paleček z VFN v Praze.

Semináře se zúčastnilo více než padesát lékařů z celého jihomoravského regionu. Úspěšné sympozium podtrhlo výjimečné postavení I. IKAK na tomto poli v rámci celé České republiky a bylo i nabídkou další spolupráce pro kardiology a internisty nejen z Jihomoravského kraje.

prof. MUDr. Jan Krejčí, PHD, FHFA, přednosta I. IKAK FNUSA a LF MU, vedoucí kardiomyopatického centra I. IKAK

LÉČBA CHOPN VE FNUSA ZOHLEDŇUJE NOVÁ DOPORUČENÍ

CHOPN (chronická obstrukční plicní nemoc) je celosvětově čtvrtou nejčastější příčinou úmrtí. V České republice jí trpí asi 7–8 % populace. Podle nové definice dle GOLD 2023 je CHOPN heterogenní plicní onemocnění charakterizované chronickými respiračními symptomy, jako jsou dušnost, kašel, produkce sputa nebo exacerbace, v důsledku abnormalit dýchacích cest (bronchitida, bronchiolitida) anebo alveolů (emfyzém), které způsobují trvalou, často progresivní obstrukci průtoku vzduchu.

Podle autorů doporučení nová definice uznává klíčovou patogenní roli kouření tabáku. Na patogenezi se spolu-podílejí kromě kouření genetické faktory a vlivy prostředí. Kouření je nejvýznamnějším rizikovým faktorem pro CHOPN; ve věku 65–70 let trpí CHOPN až 50 % kuřáků, nicméně u více než poloviny kuřáků se CHOPN nerozvine. Kuřáci mívají těžší symptomy, výraznější mortalitu a rychlejší pokles plicních funkcí v porovnání s nekuřáky trpícími CHOPN. Ženy kuřačky mají při stejné cigaretové zátěži více symptomů než muži kuřáci. Dalšími rizikovými faktory kromě aktivního kouření je pasivní expozice cigaretovému kouři i dalším typům tabákového kouře a znečištění ovzduší poletujícími pevnými částicemi, ozónem, oxidy dusíku atd. Nezanedbatelná může být i pracovní expozice různým škodlivinám organického či anorganického původu. Podíl CHOPN, který lze přičíst pracovní expozici různým exhalacím, se celkově odhaduje na bezmála 20 %, respektive 31 % u osob, které nikdy nekouřily. Z vnitřních faktorů je to zejména dědičná deficiencie alfa1-antitrypsinu.

Riziko rozvoje CHOPN v dospělosti zvyšuje kuřácký status matky, nízká porodní hmotnost, respirační infekce v dětství a astma v dětském věku.

Nemoc má charakter heterogenního syndromu s různorodou symptomatologií, která zahrnuje plicní i mimoplicní postižení. Mimoplicní postižení nacházíme v horních dýchacích cestách, kardiovaskulárním a muskuloskeletálním systému., osteoporóze, depresi, sarkopenii.

Nejčastějším a nejvýraznějším klinickým projevem je pocit dušnosti. Ta vzniká z počátku při větší fyzické aktivitě, následně při běžných denních činnostech a pak i v klidu. Dalšími symptomy jsou expirační pískoty a vrzoty, pocíty stažení na hrudníku, únava a snížená tolerance zátěže. Pacienti s CHOPN často trpí kašlem. Pokud je kašel produktivní, hovoříme o bronchitickém fenotypu CHOPN. Pacienti s dušností, ale s dlouhodobou nepřítomností chronické expektorace mají emfyzematický fenotyp. Fenotyp CHOPN s bronchiektaziemi se projevuje expektorací hnisavého sputa, někdy i s přítomností krve a opakovanými infekcemi dýchacích cest.

Nejnámějším patofyziologickým podkladem CHOPN je obstrukce dýchacích cest. Korelace mezi obstrukcí a pacientem pocíťovanými dopady je sice signifikantní, ale nízká. Hlavním spojovacím článkem mezi patofyziologií a klinickými projevy je retence vzduchu v dýchacích cestách – tzv. air

trapping, který vede k hyperinflaci. Plicní hyperinflace má nejvýznamnější vliv na pocit dušnosti a toleranci zátěže u CHOPN. U pacientů s CHOPN je při výdechu snížený průtok vzduchu. Proto před dalším nádechem nedojde k úplnému vyprázdnění plic.

Nová definice exacerbace dle GOLD 2023

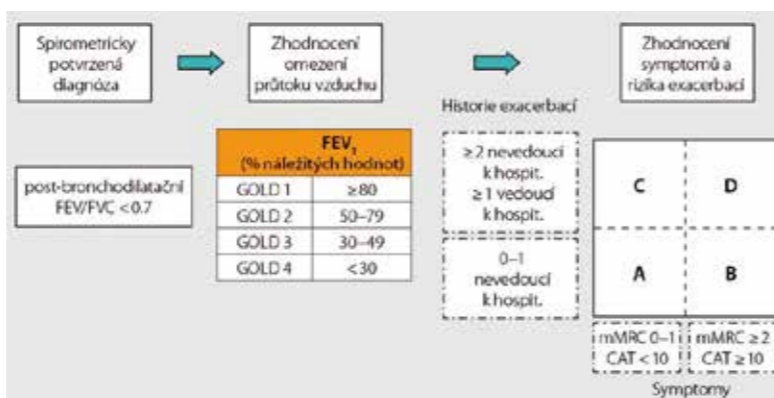
Klíčovou změnou v GOLD 2023 je nová definice exacerbace CHOPN. Nově se za ni považuje „příhoda charakterizovaná zvýšenou dušností anebo kašlem a sputem, která se zhoršuje během <14 dnů a může být doprovázena tachypnoí anebo tachykardií, je často spojena se zvýšeným lokálním a systémovým zánětem způsobeným infekcí, znečištěním nebo jiným inzultem dýchacích cest“.

Jde o zpřesnění s ohledem na dobu trvání zvýšené symptomatiky před diagnostikováním exacerbace. Jako exacerbace by se mělo nazývat pouze akutní zhoršení; dlouhodobé zvýšení symptomatiky by již mělo být považováno za progresi onemocnění.

Ve funkční diagnostice CHOPN je zlatým standardem provedení bronchodilatačních testů k posouzení reverzibility obstrukce a vyšetření stupně hyperinflace plic jako ukazatele tolerance zátěže a vyšetření difúzní plicní kapacity pro oxid uhelnatý, která je snížena při emfyzemu. Funkční vyš. plic kompletizujeme o neinvazivní měření saturace O₂ a vyšetření krevních plynů a acidobazické rovnováhy v tepenné krvi.

Nezastupitelnou roli v určení heterogenity CHOPN mají zobrazovací metody, zejména HRCT (výpočetní tomografie s vysokým prostorovým rozlišením) hrudníku

Nově strategie GOLD 2023 dopo-ručuje kombinované hodnocení CHOPN, při němž hodnotí stadium a skupinu. Hodnocení závažnosti CHOPN oddělilo posouzení spirometrického nálezu (stadium 1–4) od závažnosti symptomů a rizika exacerbací diagnosticko-léčené kategorie ABE a klinické fenotypy.

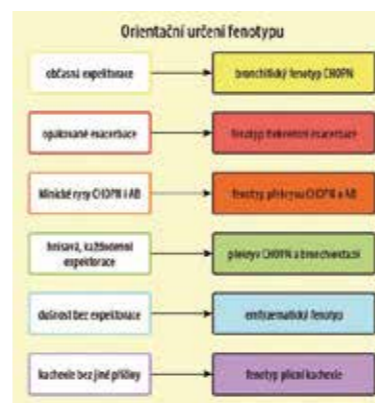

V kapitole o diagnostice byl předchodí nástroj ABCD Patient Assessment Tool pro počáteční hodnocení a zahájení farmakologické léčby CHOPN změněn na ABE Assessment Tool. Skupiny A a B zůstaly beze změny, ale skupiny C a D byly sloučeny do jediné skupiny E, aby se zdůraznil klinický význam exacerbací.

Úroveň podle mMRC	Popis stupně dušnosti
0. stupeň	bez dušnosti při běžné fyzické aktivitě, dušnost jen při velké námaze (chůze do kopce)
1. stupeň	obtíže s dýcháním při rychlé chůzi po rovině či při chůzi do nepatrného kopce
2. stupeň	kvůli dušnosti je třeba chodit pomaleji, než chce lidé stejného věku
3. stupeň	zastavení pro dušnost po 100 m či po několika minutách chůze po rovině
4. stupeň	dušnost při minimální námaze (oblékání, sušení ranní hygieny) či v klidu

Podle dominantních klinických projevů je snaha rozdělit pacienty s CHOPN do skupin – fenotypů – podle doporučení České pneumologické a ftizeologické společnosti (ČPFS).

CHOPN má tendenci k postupnému klinickému zhoršování. Relativně stabilní průběh CHOPN může být intermitentně přerušován atakami akutního zhoršení, pokud tato zhoršení trvají ≥3 dny a vedou k nutnosti léčby antibiotiky a/nebo systémovými kortikosteroidy, mluvíme o tzv. exacerbacích onemocnění. Příčinou exacerbací jsou často respirační infekce a znečištěné ovzduší. Pacienty s výskytem ≥2 epizod akutních exacerbací za posledních 12 měsíců nazýváme frekventními exacerbátory.

Někteří pacienti s CHOPN mají tendenci k poklesu tělesné hmotnosti (BMI <21 kg/m²), zejména netukové, tj. svalové tkáně. U těchto subjektů hovoříme o přítomnosti fenotypu tzv. plicní kachexie. Důležitý je ještě překryvný fenotyp CHOPN s bronchiálním astmatem.

V některých zemích se o nemocné s CHOPN stará praktický lékař, v ČR péče spadá do rukou pneumologů, kteří dbají na vyšetření nemocného včetně funkčního vyšetření a fenotypizaci onemocnění.

Metodou volby farmakologické léčby CHOPN je inhalační cesta podání léků. Inhalačně podané léky působí přímo v dýchacích cestách, kde ve srovnání s perorálním podáním dosahují vyšších koncentrací s významně nižším rizikem nežádoucích účinků a rychlejším nástupem účinku úlevových léků. Pro každého pacienta je vhodné individuálně zvolit lék, dávkovací režim a inhalační systém (IS). Při výběru IS je kromě předchozích zkušeností a preferencí pacienta nutno brát v úvahu věk, kognitivní stav, stav zraku, manuální zručnost a sílu a schopnost správného a efektivního provedení inhalačního manévru.

Inhalačních systémů určených k léčbě nemocí s chronickou bronchiální obstrukcí je v současnosti v České republice k dispozici 16 různých typů, areosolové a práškové, jednodávkové, mnohodávkové a rezervoárové, s možností připojení spaceru. Dále pak nebulizátory ultrazvukové, kompresorové, tryskové. S každým může pacient udělat množství chyb, pokud jej neumí správně používat. Jedná se o závažný problém, protože nedostatky v inhalační technice často stojí za špatnou klinickou účinností inhalační terapie.

Nastínění algoritmu farmakologické léčby CHOPN podle GOLD 2023:

Ve všech stadiích kromě stadia A jsou doporučovány LABA (dlouhodobě působící β-agonisté) a LAMA (dlouhodobě působící anticholinergika) nebo jejich kombinace. U pacientů s častými exacerbacemi lze uvažovat o přidání inhalačního kortikosteroidu (IKS), u pacientů s častými exacerbacemi a současnou přítomností chronické bronchitidy a FEV₁ <50 % lze uvažovat o přidání roflumilastu. Metylxantiny se paušálně nedoporučují pro riziko nežádoucích účinků.

Změny v iniciační terapii

Nová doporučení zdůrazňují individualizovaný přístup k terapii pacientů s CHOPN. Léčba by tak měla být přizpůsobena konkrétním potřebám a charakteristikám každého jednotlivého nemocného, nejenom v závislosti na stupni závažnosti CHOPN, ale také podle přítomnosti dalších faktorů, jako jsou symptomatologie, exacerbace, kouření, komorbidita, věk a celkový stav pacienta. Update GOLD 2023 také rozšířil terapeutické spektrum o nové léky. Kombinace nových bronchodilatačních léků a přípravků s protizánětlivým účinkem nabízejí nové možnosti v terapii CHOPN, zejména u pacientů s těžkým onemocněním a častými exacerbacemi, kteří jsou většinou nejvíce postiženi.

...i následné léčbě

Podle GOLD 2023 by následná léčba měla být založena na hodnocení dvou klíčových parametrů: přítomnosti dušnosti a výskytu exacerbací. U pacientů s přetrvávající dušností nebo omezením zátěže při monoterapii bronchodilátory se doporučuje přejít na LABA/LAMA. Pokud se tím symptomy nezlepší, měli by lékaři zvážit výměnu inhalátoru nebo účinné molekuly, popřípadě vyšetření a léčbu dalších příčin dušnosti.

Indikací použití neinvazivní plicní ventilace je akutní respirační insuficience, respirační acidóza a celkové vyčerpání pacienta.

Další složkou paušální léčby je vakcinace proti chřipce a proti pneumokoku pro osoby s FEV₁ <40 % n. h. a/nebo pro nemocné >65 let a u všech mladších s přítomností kardiálních komorbidit.

Kromě léčby samotné CHOPN je důležitá léčba komorbidit: kardiální komorbidit se mohou léčit betablokátry (s výhodou beta1 selektivní, které FEV₁ významně neovlivňují). Léčba osteoporózy, deprese a kachexie má pozitivní efekt na současně probíhající plicní rehabilitaci.

Součástí léčby terminální fáze CHOPN je dlouhodobá domácí oxygenoterapie (DDOT), neinvazivní plicní ventilace, transplantace plic.

Základem nefarmakologické léčby je plicní rehabilitace, nutriční podpora a psychosociální pomoc. Při poklesu FEV₁ <50 % normálních hodnot je plicní rehabilitace považována za nezbytnou součást terapie. Plicní rehabilitace zahrnuje pravidelnou aerobní aktivitu a techniky respirační fyzioterapie.

Speciální možností léčby pro exaktně indikované pacienty s heterogenním plicním emfyzémem jsou bronchoskopické volumredukční výkony aplikací intrabronchiálních chlopní, nově máme zkušenost i s bronchiální reoplastikou umožňující odstranění nadbytku hlenu v průduškách.

Autoři update GOLD 2023 také zdůrazňují důležitost preventivních opatření, jako je odvykání kouření, vakcinace proti chřipce a proti pneumokokům a další opatření ke snížení expozice pacienta vdechování znečištěného ovzduší a doporučení zdravého životního stylu.

**MUDr. Jiří Vlček
Pneumologická ambulance, II. Interní klinika FNUSA a LF MU**

PSORIÁZU MŮŽE SPUSTIT STRES I INFEKCE

Psoriáza neboli lupénka postihuje zhruba tři procenta české populace. I. dermatovenerologická klinika Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně a LF MU je jedním z center pro léčbu tohoto onemocnění, které má na pacienty bohužel i značný psychosociální dopad.

Psoriáza je poměrně časté neinfekční zánětlivé onemocnění s tvorbou zarudlých ložisek pokrytých typickými stříbřitými šupinami. Obvykle se vyskytuje na loktech, kolenou nebo ve vlasech, ale může postihnout kůži celého těla a dokonce i klouby. „Tato diagnóza výrazně ovlivňuje kvalitu života nemocných, omezuje jejich pracovní i sociální zapojení a je zdrojem psychických obtíží. Chronický zánět pak vede i ke zkrácení délky života,“ popisuje primář I. dermatovenerologické kliniky Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně a LF MU MUDr. Miroslav Nečas, Ph.D.

V rozvoji psoriázy hraje významnou roli dědičnost, ačkoliv nemoc jako taková se nedědí – dědí se pouze dispozice k ní. Za vlastní manifestaci onemocnění jsou zodpovědné vlivy zevního prostředí, což mohou být různé infekce, nejčastěji streptokokového původu, stres nebo i některé léky.

Onemocnění, které je provázeno chronickým zánětem kůže nízké intenzity, může urychlovat povšechnou aterosklerózu tepen a také se často spojuje s metabolickým syndromem (hypertenze, obezita, diabetes). „V dnešní době tedy psoriázu chápeme nejen jako kožní, ale jako systémové onemocnění, které je třeba zavčas a adekvátně léčit. Léčebné možnosti zejména závažné psoriázy se naštěstí v posledních letech výrazně rozšířily,“ vysvětluje dermatolog.

Lehkou psoriázu, která trápí většinu pacientů, lze úspěšně léčit lokálními mastmi a krémy, jako jsou například kortikoidy nebo deriváty vitamínu D3. U rozsáhlejších forem psoriázy dermatologové využívají také fototerapii neboli světloléčbu, kdy je postižená kůže ošetřována UV zářením. „Pro nejzávažnější případy máme k dispozici systémové léky ve formě tablet, například acitretin, metotrexát nebo cyklosporin, a zejména pak moderní biologickou léčbu, která je zacílená na patologicky změněné imunitní procesy u psoriázy,“ popisuje primář pracoviště, které je přímo centrem biologické léčby psoriázy.

Centrum biologické léčby při I. dermatovenerologické klinice Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně a LF MU vzniklo jako jedno z prvních v Česku a v současné době léčí kolem 230 psoriatiků. „Biologika vstoupila do dermatologie zhruba před sedmnácti lety a zcela zásadním způsobem změnila možnosti léčby. Indikována mohou být u pacientů, kteří jsou kandidáty na systémovou terapii psoriázy a předchozí standardní systémová terapie u nich selhala,“ uvádí prim. Nečas a doplňuje, že pacienti se závažnou formou nemoci mohou být po telefonickém objednání do centra odesláni k posouzení vhodnosti terapie.

TRÝBŮV DERMATOLOGICKÝ DEN OPĚT ZAUJAL

I letos uspořádala I. dermatovenerologická klinika FNUSA a LF MU tradiční Trýbův dermatologický den, který se konal v termínu 21.–22. září 2023. Odborníci se tentokrát zaměřili především na moderní trendy diagnostiky a léčby řady dermatóz včetně některých infekčních onemocnění.

V osmi přednáškových blocích si účastníci vyslechli třicet přednášek na aktuální témata. Sdělení se týkala novinek u atopické dermatitidy, psoriázy, autoimunitních dermatóz včetně alopecia areata, kožních nádorů, pohlavně přenosných nemocí, svrabu i dalších.

Kromě domácích přednášejících měli posluchači možnost přivítat po čtyřleté covidové pauze i vzácného hosta z amerického Clevelandu – pana profesora Tomeckého, emeritního prezidenta Americké Akademie Dermatovenerologie. Z dalších významných hostů se kongresu zúčastnil prof. Arenberger, předseda České dermatovenerologické společnosti, prof. Arenbergerová s tématem Dermatoskopie v atypických lokalizacích, prim. Machovcová z FN Motol s novými Doporučenými postupy u atopické dermatitidy a další.

Z FNUSA jsme pak měli možnost přivítat revmatoložku paní doktorku Procházkovou a plastického chirurga pana doktora Knoze, který hovořil o operačních možnostech řešení sekundárního lymfedému. Součástí kongresu bylo také fórum rezidentů s řadou zajímavých kazuistik, stejně jako poměrně bohatá posterová sekce (celkem 12 posterů).

Jako čestní hosté akci podpořili děkan LF MU prof. Martin Repko, pana ředitele FNUSA Ing. Vlastimila Vajdáka letos zastoupil pan náměstek pro LPP Jindřich Olšovský.

Paralelně s hlavním blokem kongresu probíhala i letos sesterská sekce, kde zazněly zajímavé kazistiky i poznatky z provozu některých dermatologických pracovišť z pohledu NZLP. Kongresu se letos zúčastnilo přes dvě stě účastníků, z toho bylo více než sto padesát lékařů. V rámci akce byla pokřtěna kniha Praktická dermatologie autorů Jedličková a spol., navazující a rozšiřující původní velmi oblíbenou publikaci prof. Vlašína a spol. Trýbův dermatologický den i tentokrát nabídl poutavý program s řadou novinek a splnil bezesporu i svoji společenskou úlohu.

MUDr. Miroslav Nečas, Ph.D.
zástupce přednosty pro LPP na I. DVK FNUSA a LF MU

DERMATOLOGOVÉ KONTROLOVALI ZNAMÉNKA

Veřejnost v Jihomoravském kraji měla od léta až do zimy možnost nechat si bezplatně zkontrolovat znaménka a poradit se v oblasti dermatologie díky projektu Nebýt na to sama, ve kterém aktivně působí zdravotníci z I. dermatovenerologické kliniky FNUSA a LF MU.

Tým projektu Nebýt na to sama zkontroloval nejen v Brně, ale i v dalších městech Jihomoravského kraje, téměř dva tisíce lidí. „Význam našich preventivních prohlídek demonstrují jasná čísla. Celkově bylo zachyceno deset vážných podezření na maligní melanom, osmnáct bazocelulárních karcinomů a více než čtyři sta lidem bylo doporučeno další dovyšetření,“ uvedla zakladatelka projektu Nebýt na to sama Andrea Nováková. Díky partnerství s Fakultní nemocnicí u sv. Anny v Brně a MOÚ měli vyšetření lidé možnost objednat se v případě potřeby rovnou na zákrokový sálek.

Poděkování patří našim dermatologům, jmenovitě MUDr. Marcelé Doubkové, MUDr. Filipu Skokanovi, MUDr. Petře Fialové a sestřičce Ivetě Kusovské, kteří v rámci projektu šíří osvětu. Řada vyšetřených lidí byla na kontrole znamének vůbec poprvé. Zájemci ocenili také informace o ochraně pokožky a diagnostiku pleti.

Informace o dalších chystaných akcích s možným preventivním vyšetřením naleznete na www.nebytnatosama.cz.

MOVEMBER: PACIENTŮ S RAKOVINOU PROSTATY PŘIBÝVÁ

Karcinomem prostaty v Česku každoročně onemocní zhruba osm tisíc pacientů, jedná se o vůbec nejčastější nádorové onemocnění u mužů. Nejen na to se snažila i letos upozornit tradiční „kníratá“ kampaň Movember, která během listopadu vybízí muže po celém světě k prevenci a zájmu o jejich zdraví.

Urologické oddělení Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně v loňském roce operovalo 116 pacientů s rakovinou prostaty, přičemž počet indikovaných pacientů každoročně roste. U karcinomu lokalizovaného na prostatu je radikální prostatektomie, tedy operační odstranění prostaty a semenných váčků, nebo radioterapie (ozařování) prostaty nejefektivnější léčebnou metodou. Výrazných pokroků bylo za poslední roky dosaženo také při léčbě metastatického onemocnění. Využívají se nové formy hormonální terapie, chemoterapie a radionuklidů. Díky jejich kombinaci nebo podání v sekvenci se z metastatického karcinomu prostaty stala chronická choroba.

Lékaři urologického oddělení budou mít v blízké době možnost využívat také robotický operační systém, který pacientům indikovaným k chirurgickému odstranění prostaty přinese nejmodernější léčebné postupy a usnadní rekonvalescenci. Jeho

nasazení do provozu se plánuje na první kvartál následujícího roku a využití nalezne i na dalších zdravotnických pracovištích Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, zejména právě při léčbě onkologických pacientů.

Karcinom prostaty dlouho nevyvolává žádné výrazné příznaky ani bolest, důležité je proto nezanedbávat prevenci a věnovat pozornost možným projevům nemoci, například potížím při močení, výskytu krve v moči nebo ejakulátu či otocích dolních končetin. Obecně urologické společnosti doporučují s vyšetřováním začít nejpozději kolem 50. roku věku, kdy vzrůstá riziko výskytu nemoci. Zbystřit by měli také muži, v jejichž rodinách se rakovina prostaty již vyskytla. „Z mé praxe mohu uvést případ, kdy jsem v jedné rodině operoval pro karcinom prostaty tři bratry a syna jednoho z nich,“ upozorňuje primář oddělení MUDr. Petr Filipenský, Ph.D.

Urologické oddělení Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně v nadcházejícím roce plánuje spustit také nový preventivní program, který bude zaměřen obecně na zdraví stárnoucího muže, a jehož součástí bude i aktivní záchyt pacientů s karcinomem prostaty.

CELOSTÁTNÍ STUDENTSKÁ KONFERENCE OPTOMETRIE A ORTOPTIKY SE POSUNULA NA SVĚTOVOU ÚROVEŇ

Téměř dvě stovky studentů z bakalářských studijních programů Optika a optometrie, Ortooptika a navazujícího studia Optometrie se zúčastnily 14. ročníku Celostátní studentské konference optometrie a ortoptiky, která se letos uskutečnila 19. října v Brně.

V aule Fakulty sociálních studií MU jsme přivítali také třicet studentů a vyučující z chorvatské školy Veleučiliště Velika Gorica, s kterou tradičně spolupracujeme. Pozvání dále přijala předsedkyně České společnosti ortoptistek Bc. Gabriela Mišíková a viceprezident Společenstva Českých očních optiků a optometristů pan Mgr. Martin Vrabel, Ph.D. Ti informovali o profesních organizacích a jejich činnostech zejména v legislativní oblasti.

Konferenci zahájil vedoucí Katedry optometrie a ortoptiky LF MU, doc. Mgr. Pavel Beneš, Ph.D. Poté již následovaly přednášky studentů navazujícího studia Optometrie v pečlivě sestaveném programu. Studenti prezentovali většinou dílčí výsledky experimentálních částí svých diplomových prací.

Posluchači měli možnost vyslechnout tato sdělení a prezentace: Srovnání centrální tloušťky rohovky při měření různými přístroji (Bc. Kseniya Arkhipenka; doc. MUDr. Karolína Skorkovská, Ph.D.), Vliv kouření na endotel rohovky (Bc. Barbora Pilná; doc. MUDr. Karolína Skorkovská, Ph.D.), Aberace vyšších řádů a jejich změny s věkem (Bc. Adéla Bártová; doc. MUDr. Šárka Skorkovská, CSc.), Axiální a kurvturní příčina refrakční vady (Bc. Katarína Bezáková; Mgr. Petr Veselý, DiS., Ph.D.), Příčiny rozdílu mezi velikostí AC/A poměru určeného gradientní metodou a výpočtem (Bc. Magdaléna Hájková; Mgr. Pavel Kříž, Ph.D.), Prezentace ortoptiky v ČR pod vedením Bc. Gabriely Mišíkové (ČSO – Česká společnost ortoptistek), Kazuistická zpráva – Exces divergence (Bc. et Bc. Patrícia Hladká), Současné možnosti chirurgického řešení odchlípení sítnice (Bc. Kateřina Rozehnalová; doc. MUDr. Svatopluk Synek, CSc.), Vliv optických filtrů na prevenci vzniku a progresi sítnicových onemocnění (Bc. Adéla Mádlová; Ing. Petr Písařík, Ph.D.), Úloha pomůcek při optimalizaci prostorové orientace slabozrakých pacientů (Bc. Radka Grohová; doc. Mgr.

Pavel Beneš, Ph.D.), Bakteriální kontaminace brýlových obrub (Bc. Eva Mangerová; MUDr. Ondřej Zahradníček), Prezentace o SČOO pod vedením Mgr. Martina Vrubela, Ph.D. (Společenstvo českých optiků a optometristů).

Během přestávek probíhaly workshopy, na kterých si mohli studenti prakticky vyzkoušet vyšetření 3D-OCT přístrojem Maestro2, analýzu slzného filmu přístrojem MYAH a vyšetření refrakce a měření dalších parametrů oka multifukčním refraktometrem TRK-2P.

Obohatit své znalosti mohli studenti také prostřednictvím, pro nás nově, elektronické prezentace posterů, kdy na dvou LCD panelech v předšálí mohli číst další odborné poznatky, a to jak v české, tak i anglické verzi. Tímto dosáhla naše konference úrovně mezinárodních konferencí.

Z posterů bylo možné shlédnout následující: Porovnání hodnot optické mohutnosti přední a zadní plochy rohovky (Bc. Izabela Mrózková; doc. MUDr. Svatopluk Synek, CSc.), Endoteliální mikroskop – význam sledování v čase (Bc. Tereza Doleželová; doc. MUDr. Svatopluk Synek, CSc.), Využití přístroje Jett Plasma Lift Medical v oftalmologii (Bc. Kristýna Koncová; Mgr. Petr Veselý, DiS., Ph.D.), Komparace objektivní a subjektivní pozice osy astigmatismu (Bc. Veronika Švarcová; Mgr. Jana Sokolová Šidlová, Ph.D.), Objektivizace měření akomodační facility a blízkého bodu akomodace (Bc. et Bc. Patrícia Hladká; Mgr. Pavel Kříž, Ph.D.), Nácvik fúznívergence u pacientů s horizontální heteroforií a astenopie (Bc. Štěpánka Dohnalová; Mgr. Petr Veselý, DiS., Ph.D.), Závislost polohy středu otáčení oka na výšce a typu refrakční vady (Bc. Markéta Fridrichová; Mgr. Pavel Kříž, Ph.D.).

K oblíbené části konference patří vždy kvíz a soutěž o ceny. V soutěži o nejlepší poster se výherci umístili následovně: 1. místo – Bc. Tereza Doleželová, 2. místo – Bc. Štěpánka Dohnalová a 3. místo – Bc. Patrícia Hladká. V soutěži o nejlepší přednášku posluchači určili toto pořadí: 1. místo – Bc. Eva Mangerová, 2. místo – Bc. Barbora Pilná a 3. místo – Bc. Radka Grohová.

V průběhu konference se uskutečnilo také několik jednoduchých odborných kvízů. Ve skupině optometristů zvítězili a ceny obdrželi: Eliška Dubnová, Tomáš Kšínský a Petr Daněk. Ve skupině ortoptistů zvítězili a ceny obdrželi: Eliška Dubnová, Martina Kuncková a Karolína Matušková. V anglickém kvízu pro zahraniční účastníky konference zvítězili a ceny obdrželi: Manuel Jurak, Katarína Grgič a Maria Podverec.

Podle zpětné vazby studentů a pedagogů se 14. CSKO velmi vydařila a za rok se všichni již těšíme na 15. ročník této tradiční akce. Závěrem děkujeme sponzorům firmám CooperVision a Medicontur za jejich aktivitu a podporu studentů KOOO LF MU.

Mgr. Petr Veselý, DiS., Ph. D., doc. Mgr. Pavel Beneš, Ph. D., prim. MUDr. Hana Došková, Ph.D., MUDr. Tomáš Mňuk

Oddělení nemocí očních a optometrie FNUSA a Katedra optometrie a ortoptiky LF MU

PACIENTI S TRANSPLANTOVANÝM SRDCEM SE SETKALI NA PÁLAVĚ

Spolek MARKÉTA, z. s., sdružení osob s transplantovaným srdcem, uspořádal ve dnech 15. až 17. září 2023 už XI. setkání. Akce v hotelu Zámeček Mikulov se zúčastnilo celkem 114 lidí, mezi nimiž bylo 59 pacientů s transplantovaným srdcem z CKTCH Brno a jedna pacientka z IKEM Praha.

Akce se tradičně zúčastnili také lékaři a zdravotní sestry, které mají nebo měli transplantované pacienty v péči. Hostem setkání byl předseda spolku Památky Pálavy, z. s., Martin Kotásek.

První zářijový den vítalo v Mikulově nádherné slunečné počasí, které doprovázelo účastníky po celé tři dny. Polovina z nich se sem vrátila po šesti letech od minulého setkání, kdy kvůli nepříznivému počasí nemohli poznat krásy Pálavy a okolí Mikulova.

Předseda SPOLKU MARKÉTA, z. s., Ing. František Kmínek, přivítal večer 15. září 2023 všechny účastníky v kongresovém sále hotelu Zámeček Mikulov a seznámil je s bohatým programem připraveným na následující tři dny. Součástí setkání byla i exkurze po přírodních krásách Pálavy, kterou zorganizoval předseda spolku Památky Pálavy Martin Kotásek. Jeho prezentace se zaměřila na úsilí spolku o záchranu hradu Děvíčky, na který jsme se také osobně podívali. Díky skvělému počasí jsme mohli plnohodnotně navímat krásu jižní Moravy a zhotovit řadu skvělých fotografií a selfie.

Po prezentaci hradu následovalo slavnostní předání nových rodných listů šesti pacientům, kteří se této události účastnili poprvé. Tito pacienti si své nové listy převzali z rukou klíčových osobností zapojených do jejich transplantace, konkrétně od pana prof. MUDr. Jana Černého, CSc., pana doc. MUDr. Petra Němce, CSc., MBA, FESC, a paní prof. MUDr. Lenky Špinarové, Ph.D., FESC, významných postav brněnského zdravotnického prostředí.

Spolek Markéta ocenil zdravotníky

Na tomto XI. setkání byli oceněni Zlatým srdcem I. stupně také významné osobnosti z lékařského prostředí. Mezi nimi byl pan MUDr. Petr Fila, Ph.D., kardiochirurg z CKTCH Brno, který úspěšně provedl již 600 operací srdce, a to včetně 220 transplantací orgánů.

Zlatým srdcem I. stupně byla oceněna také paní Jana Boucníková, všeobecná zdravotní sestra z lůžkového oddělení 32 I. interní kardiologické kliniky FNUSA a LF MU, která se věnuje své profesi téměř 25 let.

Sobotní odpoledne přineslo nezapomenutelné zážitky

Druhý den setkání byl pro účastníky plný nových dojmů a neopakovatelných zážitků. Všichni se vydali na palubu lodi a vypluli na přehradu Nové Mlýny. Sluncem zalitá hladina a společná zábava nabídly skvělé zážitky a velmi příjemné zpestření sobotního odpoledne.

Na večer byl připraven lákavý kulturní i gurmánský program, který byl v režii majitele hotelu Zámeček Mikulov, Ing. Josefa Ševčíka. Moravská zabijačka uspokojila chuťové buňky tradičními pokrmy, které byly vytvořeny s pečlivostí a nadšením v místní kuchyni. Tato příležitost byla pro účastníky nejen gastronomickým zážitkem, ale také příležitostí sdílet okamžiky a prohlubovat vzájemné vztahy.

V roce 2024 se setkáme v Karlově Studánce

XII. setkání je plánováno na září 2024 v Horských lázních Karlova Studánka, s. p. Termín by měl umožnit účast lékařů z I. interní kardiologické kliniky FNUSA a LF MU, kteří absolvují odborné akce právě v září. Spolek MARKÉTA, z. s., v rámci těchto setkání vždy ocení práci lékařů a sester, kteří svou péčí a oddaností přispívají ke zlepšení života pacientů před i po transplantaci srdce.

**Mgr. Monika Černá,
vrchní sestra I. IKAK FNUSA a LF MU**

CELOSTÁTNÍ PRACOVNÍ KONFERENCE ZDRAVOTNÍCH LABORANTŮ

V loňském roce jsme po několikaleté přestávce navázali na tradici pořádání celostátní pracovní konference zdravotních laborantů v Brně. Tuto akci pořádá Česká asociace sester Sekce zdravotních laborantů ve spolupráci s Fakultní nemocnicí u sv. Anny. Cílem je propojit všechny laboratorní obory, aby se mohli zapojit všichni, a setkání bylo pro všechny obory zajímavé a přínosné.

Díky pozitivním ohlasům na loňskou konferenci, jejímž nosným tématem byla laboratorní diagnostika u jaterních chorob, jsem byla členkami výboru Sekce zdravotních laborantů požádána o uspořádání dalšího ročníku akce ve Fakultní nemocnici u sv. Anny v Brně. Pro letošní rok jsem zvolila téma Laboratorní diagnostika u plicních onemocnění. Slavnostního zahájení pracovní konference se ujal obchodní náměstek FNUSA PharmDr. Filip Ovesný, který krátce popsal vizi výstavby laboratorního bloku v naší nemocnici. Jedná se o velký projekt, jehož cílem je sestěhovat laboratorní obory do jednoho komplexu s novým moderním vybavením.

Následovala odborná část, kde si pro nás úvodní přednášku k tématu připravil pan doktor Srnák z Ústavu soudního lékařství FNUSA a LF MU a seznámil nás se základním přehledem všech známých plicních onemocnění. Doplnila ho MUDr. Špatná z I. ústavu patologie FNUSA a LF MU s přehledem a diagnostikou plicních nádorů. Další přednášku vedl MUDr. Votava, který si připravil sdělení o stále aktuálním onemocnění COVID-19. Pak už navázaly přednášky laborantů o diagnostice vybraných onemocnění. Přednášeli laboranti téměř ze všech oborů, z histologie, mikrobiologie, imunologie, hematologie, genetiky i toxikologie. Podpořily nás i kolegyně z CKTCH. Všechny přednášky byly moc hezké a zajímavě zpracovány.

Akce se konala 9. 11. 2023 v nové velké posluchárně v budově O1 a měla více než devadesát účastníků. Velké poděkování patří celému Odd. PR a marketingu, především paní Koutné, která komunikovala s firmami podporujícími akci, a stravovacímu provozu v čele s paní Horáčkovou za bohaté občerstvení. A v neposlední řadě jsou to naši sponzoři, které je třeba zmínit. Jednalo se o firmy Bamed, Promedica, Medesa, PragoLab, Fisher Scientific a DispoLab. Nejen, že nám přispěli na uspořádání této akce, ale díky jim patří za vynikající spolupráci při zabezpečování našich potřeb v laboratorních provozech.

Mgr. Naděžda Fojtů, vedoucí laborantka ÚSL FNUSA a LF MU

VEDOUcí LABORANTKA ÚSL ZÍSKALA OCENĚNÍ

Vedoucí laborantka Ústavu soudního lékařství FNUSA a LF MU a organizátorka Celostátní pracovní konference zdravotních laborantů Mgr. Naděžda Fojtů byla na jaře letošního roku oceněna výběrem Sekce zdravotních laborantů ČAS cenou Florence Nightingalové za rozvoj oboru. Společnost ocenila její přínos pro celoživotní vzdělávání laborantů.

Ráda bych zde poděkovala všem, kteří mi s vzdělávacími akcemi pomáhají, všem laborantům, kteří přednáší a aktivně se zapojují. To, že Česká asociace sester udělila ocenění do řad zdravotních laborantů je i vaše zásluha, vaše ocenění. Bez spolupráce s vámi, bez vašeho aktivního přístupu bych žádnou konferenci uspořádat nemohla. Dík patří i těm, kdo se tzv. jen účastní, že mají zájem se vzdělávat a dozvídat, co se dělá i v jiných laboratořích. Jsem ráda, že spolupráce i mezi jednotlivými laboratorními obory ve FNUSA je výborná a stále si máme co sdílet.

Mgr. Naděžda Fojtů

NÁMĚSTEK PRO IT: DIGITALIZACE JE PRÁCE, KTERÁ MNOHO PRÁCE UŠETŘÍ

Ušetřit zdravotníky administrativní zátěží je hlavním cílem nového náměstka pro informatiku Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně. „Chci, aby se lékaři a sestry mohli věnovat léčení, aby měli k dispozici všechna potřebná data, a aby úkáním do počítače trávili jen nezbytně nutný čas,“ říká Ing. Tomáš Slaviček, který do funkce nastoupil začátkem léta.

Do nemocnice jste přišel ze soukromého sektoru. Co vás ke změně motivovalo, respektive proč právě nemocnice?

V soukromém sektoru jsem řídil týmy zabývající se vývojem aplikací, které jsme následně uváděli do praxe, a to i pro oblast zdravotnictví. Trhem nám byla Evropa a Asie. Kombinace

Co je hlavním cílem, na který se chcete ve své pozici zaměřit?

Moji hlavní výzvou je obecně digitalizace nemocnice. Chci zapojit technologie umělé inteligence a ušetřit tak zdravotníky administrativně. Abychom však mohli postupně digitalizovat, musíme více systemizovat naši práci na Úseku informatiky. Přenastavení systému práce na našem pracovišti je tedy mým prvním cílem. Zcela konkrétně se jedná o nasazení projektového řízení, agilního vývoje, relevantních částí ITSM a strategického řízení. Jsem přesvědčený, že po tomto kroku zvládneme výrazně rychleji přijímat nové typy aplikací a s menšími bolestmi je budeme zavádět do prostředí nemocnice.

Co budou další kroky?

Další velkou výzvou, která nás v následujících dvou letech čeká, je zvládnutí legislativních požadavků na naše systémy. Vzhledem k tlaku právě na digitalizaci a konkrétně interoperabilitu – výměnu digitální strukturované patientské dokumentace – budeme nuceni zvládnout poměrně razantní evoluci našich informačních systémů. Tyto změny se budou týkat většiny našich zaměstnanců. Proto je aktuální fáze hodnocení a vybírání další vhodné cesty tak důležitá. Výsledkem musí být směr, při kterém zvládneme zpracovat požadavky na nás kladené a zároveň našim kolegům co nejvíce ulehčíme přijetí změn. Vše samozřejmě řešíme na úrovni vedení nemocnice.

Velkým tématem je vzhledem k citlivým datům, která nemocnice spravuje, kybernetická bezpečnost. Jde nějak zobecnit, s jakými útoky se setkáváte nejčastěji a jaká je jejich frekvence?

V rámci kybernetické bezpečnosti je zcela klíčová osvěta zaměstnanců. Nejčastější útoky jsou takzvané phishingové útoky. Typickým příkladem jsou falešné emaily, které se snaží od uživatelů získat jejich přihlašovací údaje do systémů, a pak je zneužít. Tento typ útoků je ulehčen našim starým e-mailovým řešením, které neumožňuje tzv. dvoufaktorové ověření. Náhrada mailingového systému je pro nás aktuálně prioritou, hledáme vhodné řešení.

Na co by si běžní uživatelé měli dávat největší pozor?

Bohužel, umělá inteligence a digitalizace obecně přináší i svá úskalí. V tomto konkrétním případě se právě bavíme o vysoce sofistikovaných útocích, které je pro běžné uživatele internetu velmi obtížné odhalit. Lidé by měli dávat obecně velký pozor na to, kam zadávají své osobní a přihlašovací údaje.

FYZIOTERAPEUTI FNUSA RADÍ

Jak si uvolnit šíji, konkrétně zvedací lopatky neboli m. levator scapulae, radí fyzioterapeuti z Kliniky tělovýchovného lékařství a rehabilitace Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně a LF MU v dalším díle oblíbené rubriky.

Sval, na který se v cviku zaměří, spojuje horní úhel lopatky a krční obratle v úseku C1 až C4. Při fixované krční páteři zvedá rameno nahoru k lebce. Pokud je naopak ve statickém postavení lopatka, uklání a rotuje hlavu stejnostranně. Spoušťové body (trigger points) v tomto svalu jsou schopny vyvolat bolest celého ramene a šíje. Jeho přetížení narušuje mechaniku jak pletence ramenního, tak krční páteře.

PIR (postizometrická svalová relaxace) na zvedací lopatky – m. levator scapulae

Výchozí pozice

Vzpřímený sed na židli. Více o tom, jak se správně posadit, se dočtete ve Svatoanenských listech 3/2022, str. 20.

Provedení pro protažení levé strany

V prvním kroku stáhněte levé rameno dolů a pravou ruku položte na týl. Hlavu otočte mírně na pravou stranu. V druhém kroku zasuňte bradu a proveďte v této pozici pomalý předklon. Vaší bradou se snažíte dotknout klíční kosti přibližně v polovině její délky. Dosáhněte mírného tahu svalu na levé straně šíje, s hlavou nepružte. Podívejte se očima nahoru, nadechněte a držte pozici přibližně sedm sekund (volně dýchejte), následně se podívejte dolů, vydechněte a vydržte dalších cca 14 sekund (volně dýchejte). Pohyb očima třikrát zopakujte.

Celé protažení vám tedy zabere přibližně minutu. Při správném provedení cítíte tah na levé straně krku, který se může linout od hlavy až k rameni.

Pozor na častou chybu

Hlava nemá být v předsunutém postavení a brada vystrčená. Ohnutí krční páteře musí začínat už v segmentech pod lebkou. Tah nezvyšujte větším tahem pravé ruky, spíše se zaměřte na preciznější fixaci levého ramene dole.

Mgr. Libor Dobšák a Mgr. Josef Srnec, ambulance rehabilitace KTLR FNUSA a LF MU

moderních technologií a jejich aplikace do běžného života mi dává smysl a profesně naplňuje. Zároveň jsem ale chtěl mít více prostoru pro svou rodinu a děti, což se s častými služebními cestami příliš nepotkávalo, takže když FNUSA vypsal výběrové řízení na pozici IT náměstka, viděl jsem v tom ideální příležitost pro změnu. Tato pozice přináší možnost aplikovat moderní technologie tak, aby byla usnadněna práce lékařům, nabídnuty lepší služby pacientům, a zároveň mně osobně pracovat z Brna.

Je něco, co Vás ve funkci náměstka pro IT ve fakultní nemocnici překvapilo?

Velmi pozitivně mě překvapila vůle, podpora a spolupráce na úrovni vedení nemocnice. Kolektivní snaha o neustálý rozvoj a zkvalitňování služeb naší nemocnice poskytuje vhodné prostředí právě pro zmíněné inovace a zapojování moderních technologií.

VĚNUJTE DÁREK, KTERÝ SKUTEČNĚ POTĚŠÍ

Nabízíme vouchery:

- KOSMETOLOGICKÉ OŠETŘENÍ
- MASÁŽ

Dárkové poukazy zakoupíte v libovolných hodnotách na I. dermatovenerologické klinice a Kliniky tělovýchovného lékařství a rehabilitace.

Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně se jako jeden z největších zaměstnavatelů v regionu snaží o vytváření bezpečných, příjemných a stále se zlepšujících pracovních podmínek pro své zaměstnance. Jen tak je totiž možné poskytovat špičkovou zdravotní péči pro obyvatele nejen Brna, ale i celé Moravy. Teď k tomu napomůže nový projekt.

Protože je pro nás důležitá kvalita pracovního prostředí, spokojenost zaměstnanců a jejich podpora v profesním růstu i ve sladování pracovního a osobního života, připravili jsme projekt s názvem HRajeme fér_ Férová nemocnice u sv. Anny, který byl podpořen téměř osmi miliony korun z dotace Operačního programu Zaměstnanost plus 2021–2027. Projekt

s celkovou dobou trvání 24 měsíců realizujeme od 1. července letošního roku a vychází z detailní analýzy pracovního prostředí nemocnice a z dat získaných nejen od vedení instituce, ale také z rozsáhlého dotazníkového šetření mezi samotnými zaměstnanými.

„Projekt HRajeme fér vnímáme jako klíčový pro další rozvoj pracovního klimatu a jsme moc rádi, že jsme od našich zaměstnanců a zaměstnankyň v době přípravy získali spoustu cenných informací, na základě kterých jsme pak projekt mohli připravit co nejvíce na míru reálným potřebám,“ říká personální náměstkyně nemocnice Olga Korvasová a doplňuje: „Je vidět, že je pro naše kolegy a kolegyně důležité, v jakém pracovním prostředí působí, a nás těší, že díky tomuto projektu jej budeme měnit k lepšímu.“

Jedním z prvních kroků v rámci realizace projektu je šetření rovných příležitostí, kterým v současné chvíli procházíme.

Na jeho základě bude připravena Strategie rovnosti, která se stane hlavním nástrojem pro nastavení firemní kultury, procesů, norem a hodnot v instituci v oblasti rovných příležitostí. Současně probíhá také analýza rovného odměňování nástrojem Logib, do které jsme se pustili jako úplně první fakultní nemocnice v České republice. Díky tomu jsme tak zvaní na různé odborné akce, abychom sdíleli své zkušenosti s institucemi z různých oblastí.

Na obě probíhající analýzy navazují konkrétní kroky a opatření, která se budou týkat problematiky nastavení personálních procesů, sladování osobního a pracovního života, předcházení předsudkům a stereotypům na pracovišti nebo řešení nežádoucího chování na pracovišti, pod kterým si můžeme představit šikanu, diskriminaci, sexuální obtěžování a další typy chování, které narušují férové pracovní prostředí. Za tímto účelem byla aktivována online Schránka důvěry „Nenech to být“ a sestaven tým tzv. kontaktních osob, které budou jednotlivá oznámení řešit.

Dalším důležitým tématem, kterým se projekt zabývá, je také flexibilita práce a management mateřské a rodičovské dovolené (MD/RD). V rámci projektu dojde k revizi personálních procesů a analýze pracovní doby pro lepší mapování možností využití flexibilních forem práce. Současně bude nastaven systém na podporu systematické spolupráce a komunikace s rodiči na MD/RD a osobami pečujícími, kterou zaštití Klub rodičů u sv. Anny. Ten bude sloužit jako platforma pro komunikaci a vzájemné setkávání

rodičů při různých vzdělávacích aktivitách s cílem podpořit jejich návrat do práce, třeba i na zkrácený úvazek.

V neposlední řadě díky projektu vznikne Akademie u sv. Anny, zaštiťující a podporující aktivity v oblasti profesního a osobního rozvoje zaměstnaných, a to v tématech jako jsou soft-skills, duševní hygiena apod. Jednou z aktivit bude také mentorinový program, který poběží od ledna do dubna 2024 a propojí pracovníky napříč institucí, čímž dojde ke sdílení zkušeností a znalostí.

Projekt HRajeme fér je prvním projektem svého druhu v naší nemocnici, který se věnuje zlepšování pracovního prostředí a kultury, a i díky dosavadní odezvě a plánovaným aktivitám věříme, že ne posledním.

**Zuzana Hochelová, Lucie Jungwirthová,
HR specialistky FNUSA**

PRÁCE S CITLIVÝMI DATY JE STÁLE AKTUÁLNĚJŠÍ

Ochrana soukromí a osobních údajů ve zdravotnictví se v říjnu dostala do popředí zájmu v prostorách Nejvyššího správního soudu i na pařížském kongresu 1st European Health Data Protection Congress. Obou důležitých akcí se zúčastnila pověřenkyně pro ochranu osobních údajů Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně Mgr. et Mgr. Zuzana Ondrůjová.

Dne 17. října 2023 se poprvé konal seminář na téma Ochrana soukromí a osobních údajů v evropské soudní a správní praxi v prostorách Nejvyššího správního soudu. Akci zorganizoval Spolek pro ochranu osobních údajů společně s Justiční akademií. Akce, jíž se zúčastnilo asi 50 účastníků, byla určena pro soudce českých soudů, se kterými se o své zkušenosti z praxe podělili přednášející z ČR, Německa a z Rakouska.

Seminář zahájil předseda Nejvyššího správního soudu, JUDr. PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M., zajímavým příspěvkem nazvaným *O soukromí z ptáčích perspektiv*, který se týkal etických aspektů problematiky informační společnosti obecně. Hovořil o informaci jako o (ne)ovladatelné entitě, o informaci a moci, o střetech práv a zájmů a o nástrojích ochrany. Následovalo vystoupení JUDr. Soni Matochové z českého Úřadu pro ochranu osobních údajů, která se věnovala aspektům práva na ochranu osobních údajů jako základního práva. Předseda Spolku, JUDr. Vladan Rámiš, přednesl příspěvek o uchopení pojmu osobního údaje v judikatuře Soudního dvora EU a další členové spolku pak informovali o dalších aktuálních tématech. Mezi nimi byla i Mgr. et Mgr. Zuzana Ondrůjová, pověřenkyně Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně, která se věnovala zpracování osobních údajů a dat ve zdravotnictví a výzkumu. Odpolední blok pak byl věnován zahraničním zkušenostem.

Bylo to poprvé, kdy byla na půdě Nejvyššího správního soudu tato problematika komplexně představena, a to včetně detailního pohledu do specifického prostředí zdravotnictví. Je pravděpodobné, že se tak nestalo naposledy, ale byla tím navázána užší spolupráce. Tato témata jsou totiž stále aktuálnější, neboť čím dál více žijeme v tzv. „digitální společnosti“, která na denní bázi zpracovává data, včetně těch nejcitlivějších údajů o zdravotním stavu konkrétních osob.

Mgr. et Mgr. Zuzana Ondrůjová (vpravo)

Právě na zpracování zdravotních dat a na všechna rizika a výzvy s tím spojené se o týden později, ve dnech 23. a 24. října, zaměřil 1st European Health Data Protection Congress v Paříži. I v tomto případě se jednalo o historicky první akci takového formátu. Hlavním organizátorem akce byla European Federation of Data Protection Officers, která sídlí ve Francii. Akce se zúčastnili pověřenci a specialisté na ochranu osobních údajů, IT specialisté, manažeri kybernetické bezpečnosti, zástupci zdravotních pojišťoven a farmaceutických společností, které jako oprávněné subjekty zpracovávají zdravotní data ve velkém rozsahu, dodavatelé softwarových řešení pro zdravotnickou oblast, zastoupeni byli ale i lékaři, kteří zdravotní data pacientů zpracovávají nejen pro účely poskytování zdravotních služeb, tedy pro primární účely, ale rovněž v rámci sekundárního využití zdravotních dat ve vědě a výzkumu a za účelem zkvalitňování zdravotní péče (např. v rámci patientských registrů).

Velká pozornost byla zaměřena na nové nařízení Evropské unie, které má za cíl vytvořit European Health Data Space neboli Evropský prostor pro zdravotní data, a má vstoupit v platnost v letech 2024–2025. Toto nařízení má poprvé v historii přinést tolik potřebnou jednotu a harmonizaci ve sdílení zdravotních dat v rámci EU jak po právní, tak i po technické stránce, neboť upravuje i jednotné standardy a požadavky na kvalitu dat. Stejně tak poprvé v historii se zavádí tzv. datový altruismus, tzn. legální možnosti využití těchto dat pro sekundární účely, nikoli jen v rámci primárního poskytování zdravotních služeb včetně přeshraničních. To vše je samozřejmě podmíněno potřebnými zárukami v oblasti zabezpečení těchto vysoce citlivých dat.

V tomto směru tento evropský předpis navazuje na GDPR, ale přináší do zdravotnictví v této oblasti revoluční změny. Jsou to změny, po kterých volají lékaři a výzkumníci již mnoho let. Zavedení těchto nových pravidel by přitom nemělo ohrozit práva pacientů na ochranu soukromí a osobních údajů, pravidla by měla přinést naopak větší autonomii pacienta v přístupu k jeho vlastním datům, k informacím o nich, a tím pádem obecně i větší transparentnost.

PODĚKOVALI ZDRAVOTNÍKŮM

Dobrý den,

ráda bych touto formou podekovala JIP oddělení I. neurologické kliniky, kde nás naše milovaná babička Zdenka Jandová opustila navždy, ale lepší a empatičtější odchod si díky Vám nemohla přát. Měli jsme možnost se s ní rozloučit nejvíce vřelým způsobem, jaký jsem dlouho nezažila, pustili jste nás za ní i s mými malými dětmi a mohli jsme ji všichni pomazlit, pohladit a malé holčičky tak nevnímají odchod blízkého tragicky, ale jako dušičku, která šla za „lepší“ . A mimo to si teď každý den hrají na sestřičku Denisu :).

Moc Vám jménem celé naší rodiny děkuji, že jsme tam mohli být. Jste úžasné, vnímavé oddělení.

Hana Jandová

Vážená paní Mgr. Zvěřinová,

chtěla bych tímto víc než jen poděkovat za úžasnou práci všech zaměstnanců odd. 74, neurochirurgické JIP. Ovšem jako bývalá zdravotní sestra bych ráda vyzdvihla práci sester včetně bratrů, kteří mi pod vedením staniční sestry Bc. Lenky Hanákové poskytovali neskutečně kvalitní péči.

Se svými potřebami a problémy jsem se zde cítila jako člověk, jejich práce byla na vysoké, opravdu vysoké úrovni profesionality, ale také ohromně lidská.

Děkuji. Zdenka Bajglová

Dobý den,

včera sem byl na Vaší stomatologické klinice ošetřován MDDr. Radkem Havlíkem a MDDr. D. Hulovou. Po zákroku trhání zubů jsem nemohl mluvit, jen posunky jsem poděkoval za vynikající ošetření, mám stále pocit, že toto bylo málo. Po příchodu domů jsem dbal jejich pokynů a rad.

Ráno již přestala krvácivost, vše vypadá velmi dobře. Jsem fantasticky spokojen s ošetřením, protože lidé píší zejména stížnosti na pracovníky ve zdravotnictví, ale s pochvalou již nechvátají.

Prosím laskavě o vyřízení tohoto poděkování těmto pracovníkům za jejich perfektní práci a „lidský“ přístup.

Ještě jednou srdečné díky a můj pozdrav. Milan Vodáček

Dobrý den,

ráda bych poděkovala za vstřícné a milé jednání oběma pracovníkům zdravotní dopravní služby FNUSA, kteří nás dnes dopravovali do Vaší nemocnice a zpět, včetně pána na ústředně.

Hezký den, Marie F.

21. 11. 2023.

Den jako mnoho jiných, pro někoho obyčejný nezajímavý všední, pro jiného smutný a dalšího zase velice radostný a šťastný. No a pro mne začal časné ráno návštěvou, vlastně objednávkou do FNUSA na jistý zákrok.

Posadím se v čekárně a čekám, až si mě vyzvedne některá ze sester. Tu však ke mně míří jedna, ne malého vzrůstu, a v ruce drží kladívko. Blesklo mně hlavou – návrat k uspání pacienta metodou používanou dávno ve středověku. V mé hlavě to zašrotovalo. To snad není možné v tomto století, jistě to bude jinak. A bylo, minula mě o třicet centimetrů ke stolku, kde ubrus hladila, rovnala, zase hladila a já jen koukal po očku, co to má být a znamenat. V tom můj zrak uvidí druhou sestru, jak nese dosti těžký květináč se zelenými halouzkami a na nich krásné vánoční ozdoby. Poznamenal jsem, že jsou to pěkné ozdoby ze slámy. Krátká odpověď mě zarazila: „Doufáme, že nám ty ozdoby zase někdo neukradne.“ Poté se vydaly směrem k jednotlivým dveřím a zdobily je stužkami s ozdobou vánoční, k tomu bylo to kladívko. Než jsem odešel na sál, tak bylo hotovo a já pořídil snímky.

Uložili mě a s tváří celou zakrytou jsem mohl jen poslouchat vyprávění tří hlasů žen, šustění a cinkot, smích a odborný hovor, jedna za mou hlavou, druhá vlevo a ta třetí vpravo, do toho kovový hlas přístroje. Odkrývají mně tvář a přejí dobrou léčbu a uzdravení, to vše s úsměvem. Ten úsměv a ochota pomoci, poradit mě na chirurgii provázal všude.

Všem na I. CHK bych tímto chtěl moc a moc poděkovat. Čefec

DĚKUJEME ZA ŠTĚDRÝ DAR

Firma Yves Rocher věnovala každému zaměstnanci naší nemocnice voňavé vánoční překvapení

YVES ROCHER
Bretagne, France

Pohádkový čas Vánoce

Podlehnete sladké vůni **Zasněženého líči** se svěžím ovocným nádechem nebo se zahalte do neodolatelné vůně **Vánočního koření** s uklidňujícími tóny. Letošní limitovaná kolekce od Yves Rocher přináší to nejlepší z bretaňské přírody.

Vánoční limitovanou edici, dárkové sady i další nápady na dárky pro sebe i své blízké najdete v **kamenných prodejnách Yves Rocher** a na www.yves-rocher.cz.

@yvesrochercesko

DOBROVOLNÍCI, DĚKUJEME!

Dobrovolnická práce dělá svět krásnějším. Její důležitost pro společnost připomíná už od roku 1985 Mezinárodní den dobrovolníků, vyhlášený OSN na 5. prosinec. Jde o příležitost pro vyjádření vděku všem, kteří se bez nároku na odměnu angažují tam, kde je to potřeba. Co k pomáhání motivuje dobrovolníky z DobroCentra u sv. Anny?

Lukáš Janků:

Má motivace je jasná: snažím se vyjádřit své hluboké poděkování všem u svaté Anny, protože mi zachránili život, když to bylo potřeba. Takže chci i já pacientům pomoci, protože tak trochu vím, čím si procházejí.

Olga Ježková:

Mnohokrát se mi – ve chvíli náročné – dostalo prostřednictvím druhého člověka úsměvu, stisku ruky, povzbuzení... Moc bych se to chtěla naučit. Umět být druhému nablízku.

Nikola Trochtová:

Před covidem jsem docházela dělat společnost seniorce. Po covidu jsem hledala nové možnosti a zaujalo mě DobroCentrum a možnost zpříjemnit pobyt v nemocnici. Sama vím, jak dlouhé a nudné může být trávit náš vzácný čas v nemocnici, chtěla jsem to zkusit a neskutečně mě to chytlo. Ráda přemlouvám každého k vyzkoušení, protože u dobrovolničení v nemocnici je nejtěžší najít odvahu to zkusit. Zatím jsem přemluvila jen Zdeňka, ale nevzdávám se. Dobrovolničení je pro mě prostě koníček.

Lukáš

Olga

Nikola

Zdeněk

Zdeněk Šmarda:

Mám dost času a bydlím poblíž. Jsem nezadaný, bezdětný a ve volnu hlavně hraji hry na PC, deskovky a čtu (dámy podobně zaměřené, napište mi na FB/IG, děkuji), ale nebráním se dělat i něco užitečného, co třeba pomůže ostatním. Navíc mám rád organizátorky z DobroCentra a můžu trávit čas s nejlepší kamarádkou, dobrovolnicí Nikolou.

FNUSA SLAVNOSTNĚ ROZSVÍTLA VÁNOČNÍ STROM

Zpříjemnit začátek adventu si pacienti, zaměstnanci i příznivci nemocnice mohli před pavilonem J, kde se poslední listopadový den uskutečnilo slavnostní rozsvícení vánočního stromu.

O hudební doprovod se postaralo více než dvacet frekventantů Univerzity třetího věku MU, kteří vystupují pod názvem Pěvecký klub U3V MU a pro pacienty Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně zpívají díky spolupráci s DobroCentrem u sv. Anny pravidelně i na odděleních. Ruce přihlížejícím při poslechu tradičních i méně známých koled zahřál nealkoholický punč připravený Bistrem u sv. Anny.

Pět metrů vysoký vánoční strom do nemocnice věnoval Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny Mendelovy univerzity v Brně. Příjemně strávené odpoledne pomohlo navodit vánoční atmosféru a do budoucna by se mohlo stát tradicí.

SLAVÍME 10 TISÍC DÁRCŮ KRVE

Odběrové centrum Transfuzního oddělení Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně na podzim oslavilo čtvrté narozeniny. Dárci krve mu k tomuto jubileu nadělili rekord v počtu provedených odběrů – 10 tisíc. Jde o hranici, která se v předešlých letech prozatím nepodařila překonat.

„Naše dárcovská základna se vzhledem k relativně krátké době působení odběrového centra stále rozšiřuje, rozhodně to ale nebereme jako samozřejmost. Každému, kdo se za námi vrátí, nebo se rozhodl přijít poprvé, patří obrovské poděkování a náš upřímný vděk,“ uvedla primářka Transfuzního oddělení MUDr. Jarmila Celerová.

Dárci krve pomáhají svým laskavým činem přímo pacientům Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně. „Krevní konzervy vyrobené na našem oddělení zůstávají z 95 procent v areálu nemocnice a používají se při záchraně a léčbě zejména akutních pacientů,“ doplnila prim. Celerová. Právě soběstačnost v hemoterapii byla pro Fakultní nemocnici u sv. Anny v Brně jedním z hlavních cílů při zakládání odběrového centra na podzim roku 2019.

Zájemci o darování krve nebo krevní plazmy se mohou objednávat přes elektronický formulář, který najdou na webu nemocnice, nebo telefonicky na čísle 543 182 190 (7:00–15:00).

DobroCentrum u sv. Anny

Smyslem DobroCentra u sv. Anny je zpříjemnit našim pacientům nejen prostředí, ale i dobu rekonvalescence.

Náplň setkání:

- Rozhovory, předčítání knih, luštění křížovek • Přednášky, koncerty • Kreativní dílničky
- Procházky s pacientem po areálu • Paměťové hry
- Hraní společenských a deskových her

Přidejte se k nám
fnusa.cz/dobrocentrum

DÍKY MODERNIZACI UŠETŘÍME STOVKY MILIONŮ ZA ENERGIE

Fakultní nemocnici u sv. Anny čeká komplexní modernizace energetických systémů. Projekt za 814 milionů korun bez DPH bude realizován osvědčenou metodou se zaručeným výsledkem (EPC), která zajistí minimální garantovanou úsporu tepla, elektřiny a vody o více než třetinu. Jde o největší projekt svého druhu v historii Česka.

„Modernizace se týká řady velmi zastaralých technologií na hranici svojí životnosti. Realizační práce proběhnou za plného provozu nemocnice, nicméně máme záruky, že prováděné práce neomezí rozsah poskytované patientské péče. Výsledkem bude nemocnice, která bude lépe sloužit celému Brnu a Jihomoravskému kraji,“ komentuje ředitel FNUSA Ing. Vlastimil Vajdák a dodává: „Ušetřené náklady na energie nám v budoucnu umožní investovat do dalšího zvýšení kvality lékařské péče a komfortu pacientů.“

Modernizace energetických technologií a zdrojů nemocnice se realizuje metodou se zaručeným výsledkem, tzv. EPC. Dodavatelské sdružení společností Amper Savings a ENETIQA v rámci této metody smluvně garantují snížení spotřeby přinejmenším o jednu třetinu oproti současné spotřebě. Amper Savings, jako leader sdružení, celou zakázku navíc zastřešuje a zajistí i následný desetiletý aktivní energetický management. „Jedná se o největší EPC projekt v ČR s ohledem na rozsah technologických opatření, rozsáhlost a komplexnost řešení v oblasti energetických úspor,“ podotýká k projektu generální ředitel Amper Savings Radek Vrána.

Díky tomu by měla nemocnice během deseti let od ukončení modernizace uspořit na energiích a stočném přinejmenším 462 milionů korun bez DPH. Realizovaná technická opatření zajistí, že se produkce emisí skleníkových plynů proti referenčnímu období sníží minimálně o třicet tři procent. Garantovaný pokles pro představu odpovídá ročním emisím vygenerovaným 4316 vozidly Škoda Octavia s nájzdem 10 000 km.

Předseda představenstva společnosti ENETIQA Jörg Lüdorf k tomu dodává: „Jako dodavatelé garantujeme minimální snížení spotřeby energií o 30 % a tomu odpovídající výdaje za energie. Konečná finanční úspora bude ještě o něco vyšší, protože ceny energií a stočného v následujících deseti letech pravděpodobně nadále porostou.“

Modernizace se týká dvaceti budov Fakultní nemocnice u sv. Anny a trvat by měla osmnáct měsíců. Součástí úprav budou stavební opatření, která zlepší tepelně-technické vlastnosti obálek vybraných budov, výstavba nové parní kotelny, modernizace zdrojů a instalace nových rozvodů tepla a páry. Ve všech objektech nemocnice budou instalovány nové výměňkové stanice. Nové vzduchotechnické jednotky umožní využívat odpadní teplo z modernizovaného systému chlazení. Deset tisíc spořivých LED svítidel zajistí značnou úsporu na osvětlovací technice. Instalace dvou lokálních fotovoltaických elektráren zajistí dílčí energetickou soběstačnost areálu.

O EPC

Energetické služby se zárukou (z angl. Energy Performance Contracting, zkráceně EPC) zahrnují návrh úsporných opatření, přípravu, realizaci a případně zajištění financování projektu, který přinese úspory energií budov a zařízení. Veškerá rizika projektu nese poskytovatel (ESCO – z angl. Energy Saving Company) a v případě, že úspor není dosaženo dle předem stanoveného modelu, také hradí rozdíl. Nedílnou součástí EPC je důsledný aktivní energetický management. Investice do projektu metodou EPC mají dle typu a stavu technologií a objektů návratnost 5 až 15 let. První EPC se v Česku realizovaly již před třiceti lety, počet úspěšných EPC realizací překročil tři stovky projektů.

VYPUDIT HOLUBY Z FNUSA POMÁHÁ JESENKA

Obtěžující holubi si na areál Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně jen tak nepřijdou. Již třetím rokem jej totiž střeží Jesenka, samička raroha jižního. V pravidelných letech nad nemocničními budovami dává přemnoženým populacím městských holubů najevo, aby se raději držely dále.

„Holub je jako potkan, prostory je od něj potřeba deratizovat a zároveň je to boj, který je věčný. Holubi se stejně jako hlodavci po čase vrací,“ vysvětluje sokolník Marcel Kosina, proč je lety nutné v pravidelných intervalech opakovat. Do areálu nemocnice se se svým rohem obvykle vrací dvanáctkrát měsíčně. „Nejde si ale nevsímnout výsledků, které za ty tři roky máme. Holubi se aktuálně v areálu nemocnice vyskytují zřídka kdy, Jesenka se tu už nudí a létá často směrem k Mendlovu náměstí,“ dodává. Přesnou trasu letu mu umožňují sledovat GPS lokátor.

Raroh jižní je dravec, který se běžně vyskytuje v Africe a Asii, v rámci Evropy v jižní Itálii, u nás se s ním ve volné přírodě nesetkáme. Jedná se o velmi obratný druh, který se snadno dokáže vyhýbat budovám, a je proto vhodný pro lety v urbanizovaném prostoru.

„Zapojení dravců do boje proti holubům ještě stále není obvyklá cesta, jak se přemnoženému druhu bránit, začíná se ale postupně dostávat do povědomí,“ komentuje muž, který se sokolnictvím věnuje přes dvacet let. Výhodou metody je bezpochyby ekologičnost a minimální invazivnost člověka do přírody za vysoké účinnosti.

NAŠE SANITKY NOVĚ JEZDÍ V NEPŘETRŽITÉM REŽIMU

Poprvé sanitky zdravotní dopravní služby Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně do terénu vyjely před dvěma roky. Od začátku listopadu služba přešla do nepřetržitého režimu, což přináší větší komfort třeba pacientům dialýzy, kteří dojíždí v noci, nebo pacientům, kteří byli ošetřeni na urgentním příjmu mimo běžnou provozní dobu ambulancí.

Vlastní zdravotní dopravní službu Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně uvedla do provozu v září roku 2021 s cílem nabídnout pacientům větší pohodlí a zkrátit čekací doby převozu.

„Naším cílem je výhledově dosáhnout soběstačnosti v převozech pacientů naší fakultní nemocnice. Jde o službu, jejíž hodnocení se promítá do výsledné spokojenosti pacienta, a na té nám jako přímým zaměstnancům instituce pochopitelně záleží. Proto věřím, že službu dokážeme nabízet na nadstandardní úrovni,“ uvedl vedoucí Zdravotní dopravní služby FNUSA Martin Kalmus.

Poptávka po transportech se podle něj neustále zvyšuje, zatímco v září roku 2022 řidiči převezli zhruba osm set pacientů, o rok později to byly už téměř dvě tisícovky. Pacienti mají pro převozy aktuálně k dispozici osm sanitek, které obsluhuje dvanáct řidičů a jeden dispečer. Jeden z vozů každý den funguje v režimu dvouposádky, která zajišťuje přepravu pro pacienty s omezenou hybností.

O převoz mohou požádat pacienti, kteří mají od lékaře příkaz ke zdravotnímu transportu – pak je služba hrazena zdravotní pojišťovnou. Spádovou oblastí je primárně Morava, sanitky FNUSA je ale možné využít i na dopravu do rehabilitačních či lázeňských zařízení v jiných částech republiky.

Zájemci si mohou transport zajistit na telefonních číslech +420 543 187 777 nebo 738 657 777 (7:00–16:30).

PODZEMNÍ LABYRINT V OKOLÍ NEMOCNICE JE UNIKÁT

Podzemí v okolí Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně patří mezi nejzajímavější brněnské lokality. Posluchačům z řad zaměstnanců ho v rámci úspěšné přednášky přiblížil Aleš Svoboda, uznávaný objevitel a znalec, který stojí například za zpřístupněním Labyrintu pod Zelným trhem, kostnice u svatého Jakuba nebo vodojemů na Žlutém kopci. „Brněnské podzemí je dnes prozkoumáno a zajištěno natolik dostatečně, že z devadesáti procent už žádné neštěstí nehrozí. Přesto si v některých částech zachovává své tajemství...“ říká zachránce řady historických prostor.

Měl jste k prozkoumávání vztah už jako dítě, nebo se u vás nadšení pro podzemí rozvinulo až později?

Já jsem byl strašně bojácné dítě a nikdy jsem nikam nevlezl, k podzemí jsem se dostal více méně náhodou. Po vojně jsem nastoupil do Státního ústavu pro rekonstrukci památkových

AKTUALITY,
SPOLEČNOST

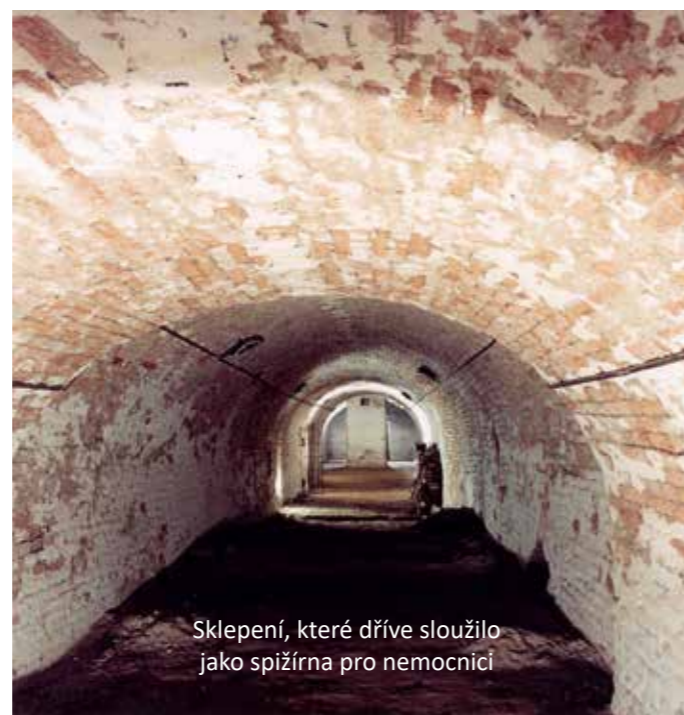
měst a objektů, který se zabýval projektováním a rekonstrukcemi historických památek. V této agentuře se můj předchůdce, architekt Libor Hanák, zaměřoval na průzkum podzemí, které v té době v Brně bylo ještě neprobádané, ale zároveň se vědělo, že je velmi rozsáhlé. Potřeboval k sobě mladého člověka, který by staticky posuzoval objevené konstrukce. Byli jsme tam tehdy tři noví a nikomu se do toho nechtělo, protože jsme se všichni viděli jako slavní architekti, ale někdo to dělat musel. Domluva byla taková, že se budeme střídat, já byl na řadě jako první a už mi to zůstalo.

Jak vaše začátky v brněnském podzemí vypadaly?

Naším úkolem při průzkumu podzemí bylo zajistit nadzemí, aby se nepropadalo. Objevili jsme díky tomu nádherné věci, ale cílem bylo zajistit je staticky, takže někdy jsme prostory v podzemí museli například zabetonovat, a to mi hodně vadilo. A tak jsem začal o záchranu některých prostor bojovat. Byla to taková nadstavba – nejen staticky zajistit, ale třeba i zpřístupnit veřejnosti. Bylo to komplikované, ale nakonec se to postupně začalo dařit, naposledy to byly vodojemy. Prostorů, které by se daly zpřístupnit, je pořád hodně.

Je něco takového i na Starém Brně?

Zajímavé jsou skalní sklepy pod Provaznickým vrškem (travnatá plocha naproti kavárně v O1, dříve „u čápa“, pozn. red.) nebo nedokončená tramvajová štola, která je pod Špilberkem. Tam si umím představit zpřístupnění a nějaké využití. Přímo na Starém Brně těch prostorů tolik není, pokud tedy nemluvíme o Pekařské a Pellicově ulici. Mezi nimi je velké množství rozsáhlých chodeb a sklepů, má téměř každý dům, jelikož se tam velmi jednoduše budovaly. Vstupy mohly vést přímo z dvorů a díky podloží špilberského svahu stačilo jen vykopat je ve spraši a poté pohodlně dozdít cihlami. Pocházejí ve většině případů z období baroka, ale některé jsou i starší. V devadesátých letech jsme velké množství těchto sklepů našli a zajistili, a některé souvisely i s nemocnicí u sv. Anny.

Sklepení, které dříve sloužilo jako spižárna pro nemocnici

Jakým způsobem?

Třeba dům č. 56, který je přímo naproti hlavnímu vstupu do nemocnice. Tam byl jeden z nejdelších sklepů, měl přes šedesát metrů. Plnil úlohu spižárny, úložiště potravin, ze kterých se vařilo pro pacienty.

Jak to vypadalo přímo pod nemocnicí, byly tam také sklepy?

Když jsme dělali průzkum pod travnatým prostranstvím před O1, v té proluce „u čápa“, objevili jsme podzemní prostory bývalých domů, kde bydleli zaměstnanci sv. Anny – kláštera dominikánek a poté nemocnice. Objevili jsme chodbu, která nás dovedla až do kotelny nemocnice, což bylo velmi pikantní, nikdo z nás to nečekal. Klikatou cestičkou jsme se dostali do areálu nemocnice a vyšli jsme přes kotelnu hlavním vchodem, což tehdy překvapilo hlavně vrátného, který nás celou dobu pozoroval na trávníku před nemocnicí a najednou zjistil, že jsme

se ocitli nepozorovaně uvnitř. Vstup se potom zazdil a dnes je kvůli výstavbě nového pavilonu O1 úplně zničený. Bylo to koncem minulého tisíciletí.

Kvůli nové výstavbě tedy těchto sklepů, předpokládám, stále ubývá a ubývá...

Část jich ještě zůstává pod Anenskou ulicí a část pod prolukou „u čápa“, ale časem budou také zničeny, vyrostou tam obytné bloky, které zbytky těchto sklepů zlikvidují. Nejde ale o tak cenné objevy, aby se za ně bojovalo.

Zpátky k podzemí nemocnice. Dnes pod ní tedy nic přístupného není?

Když se přestavoval klášter dominikánek na nemocnici, došlo k nálezům podzemních prostor, které komplikovaly přestavbu. Tehdy řešili, jak s nimi naložit, nakonec se rozhodli, že postaví úplně novou budovu podle návrhu architekta Teophila Hansena. Všechny prostory bývalých dominikánek byly při té stavbě zničeny. Ale pod areálem svaté Anny probíhal nebo stále probíhá tunel, kterým protékal svratecký náhon. Detailní průzkum se tu nikdy nedělal, takže bližší povědomí nemáme. Možná něco v budoucnosti odhalí stavební činnost, ale aktuálně to zůstává tak trochu tajemstvím.

Na Pekařské se stala také ne úplně objasněná tragédie z roku 1976, kdy se propadl chodník pod procházející ženou...

Do rozbahněného výkopu, který vznikl po havárci vody, se propadla 45letá paní Bartošová, která bohužel zahynula. Její tělo nebylo nikdy nalezeno a podle mého názoru část jejích ostatků ještě stále spočívá pod Pekařskou ulicí, ale o něco níže, než k neštěstí došlo. Jde o velmi smutný osud, ale právě kvůli tomuto neštěstí se začalo brněnské podzemí systematicky zkoumat a lze říci, že tato tragédie přispěla k záchraně hodnot a možná i dalších lidských životů. Vždy, když v podzemí

něco objevíme, si na paní Bartošovou vzpomenu. Byla skvělý člověk, který by se rozdál. Zachránila pana Šudáka, který se tam propadl jako první, ale sama na to bohužel doplatila.

Už jste zmínil tramvajovou štolu vedoucí pod Špilberkem. Proč nebyla dokončena?

Tramvajová štola byla docela dobrý nápad, odlehčilo by se Pekařské ulici, kde mají tramvaje kvůli šplhání do kopce stále problém. Navíc právě i zmiňovaná tragédie zavdala impuls k záměru vést tramvaj jinudy. Ten nápad vůbec nebyl špatný, a dokonce stále existuje v územním plánu. V 70. letech byla započata stavba, která měla propojit Pekařskou ulici s Joštovou třídou, ale nebyla dokončena ani průzkumná štola, která měla mít délku asi 650 metrů a byla vyražena jen v délce půl kilometru. Nevím přesně proč, tehdejší priority se zkrátka proměnily, ale myslím si, že někdy v budoucnu by to mohlo být realizováno. Nešlo o žádnou fantazii, ale celkem praktické dílo, které nebylo bohužel dokončeno.

Rozsáhlé sklěpení pod Provaznickým vrškem (naproti kavárně v pavilonu O1)

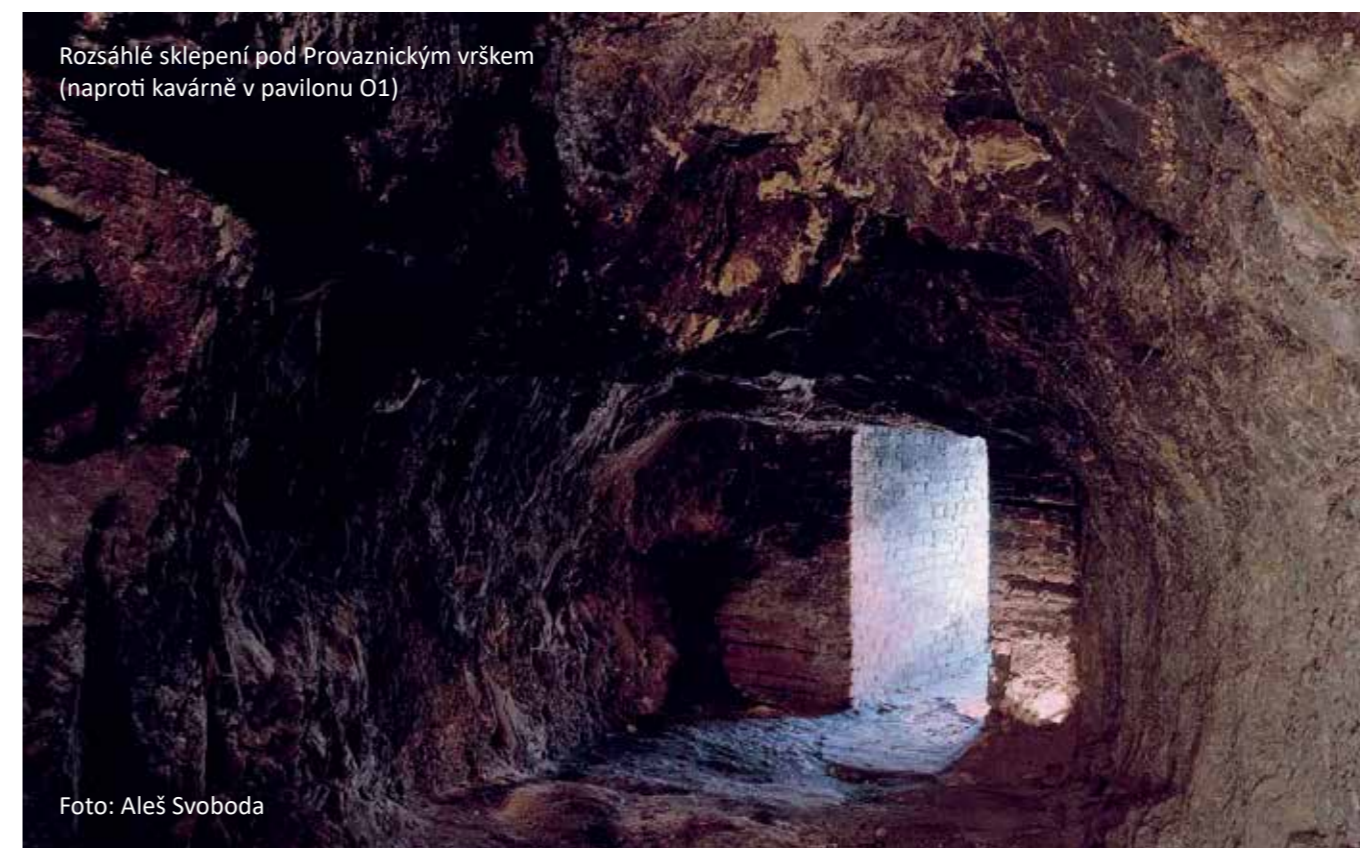

Foto: Aleš Svoboda

VÝŽIVNÝ ČAS VÁNOČNÍ

Po roce Vánoce přicházejí a již v rámci podzimních dní se v nutriční ambulanci setkáváme s otázkou: „Jak zvládnout Vánoce a obžerství s nimi spojené?“

Vánoce nejsou jen o jídle, přestože k Vánocům neodmyslitelně patří. Jsou to dny plné společných chvil s Vašimi nejbližšími, rodinných a přátelských střítnutí nebo pozastavení se z pracovního kolotoče. Vychutnejte si jídlo, na které máte chuť, spolu s tradicemi a vzpomínkami, které se s ním pojí. Některé studie potvrzují, že právě tradice mohou ovlivňovat Váš apetit a ochotu pokračovat v konzumaci, přestože se cítíte nasycení. Snažte se proto jíst vědomě, věnujte jídlu pozornost a vnímejte pocity hladu a sytosti. Je v pořádku nedojíst obsah talíře, s čímž se Vám možná pojí vzorce z dětství, kdy babička říkala: „Dokud to nedojíš, neodejdeš od stolu“. Je v pořádku ochutnat, ale i jídlo odmítnout, obzvláště pokud se jedná o několikátou návštěvu s přeplněnými stoly jídlem v řadě. Naučte se nahlížet na výživu s rozumem, nekategorizujte potraviny a pokrmy dichotomně, tedy na dobré a špatné, nezaslouží si tuto černobílou optiku. Navíc tato kategorizace vede k myšlenkám na „zakázané“ potraviny ve vyšší míře, a protože „zakázané chutná nejlépe“, po konzumaci potravin s touto nálepkou se mohou dostavit pocity viny a výčitek, jimiž si nenechte Vánoce, ale ani zbylé dny v roce, kazit.

Na Štědrý den můžete k vánoce přidat mléčný výrobek s ovocem a utvořit si tak plnohodnotnou snídani, která může být prevencí večerního přejedení i vzniku akutní pankreatitidy, a to včetně příslibené vidiny zlatého prasátka. Vánoční cukroví byste měli vnímat spíše jako dezert, a tak jej i konzumovat. Nenahrazujte jim jídla – snídani, oběd, večeři. Můžete ho využít jako ingredienci do hlavních jídel – namísto talířku vánočního cukroví posnídejte ovesnou kaši s ovocem a ozdobte si ji vanilkovým rohlíčkem nebo jiným cukrovím. Předcházíte tím tak celodenním chutím a nepříjemnému přejedení se. Pokud se Vás netýká žádné dietní omezení, můžete si dopřát tradiční štědrovečerní menu bez odlehčených variant. Štědrý den je jedním dnem z celoročního balíčku 365 dní. Budujte správné stravovací návyky po celý rok (tip na dárek: kniha Atomové návyky – James Clear).

Konzumace alkoholu v nadměře, nejen v podobě vánočních nápojů jako je punč, svažené víno a vaječný likér, může v součtu vést k nadměrnému přívodu přidaného cukru. Zkuste proto šálek svaženého vína nahradit šálkem neslazeného čaje nebo jiného nealkoholického neslazeného nápoje.

Konzumace alkoholu v nadměře, nejen v podobě vánočních nápojů jako je punč, svažené víno a vaječný likér, může v součtu vést k nadměrnému přívodu přidaného cukru. Zkuste proto šálek svaženého vína nahradit šálkem neslazeného čaje nebo jiného nealkoholického neslazeného nápoje.

Konzumace alkoholu v nadměře, nejen v podobě vánočních nápojů jako je punč, svažené víno a vaječný likér, může v součtu vést k nadměrnému přívodu přidaného cukru. Zkuste proto šálek svaženého vína nahradit šálkem neslazeného čaje nebo jiného nealkoholického neslazeného nápoje.

Je doba vánoční dobou nárůstu tělesné hmotnosti?

Často se doba vánoční považuje za dobu nárůstu tělesné hmotnosti a některá data nám to i potvrzují. To, zdali dojde k nárůstu tělesné hmotnosti, záleží na energetické bilanci. Nárůst tělesné hmotnosti je důsledkem pozitivní energetické bilance, kdy převažuje energetický příjem nad výdejem. Výdej můžete navýšit procházkou, bruslením nebo lyžováním. Proložíte tak sledování pohádek a filmů něčím užitečným, společenským i zábavným. Tím, že vánoční pokrmy často konzumujete namísto vašeho běžného jídelníčku, tak se jejich konzumace na energetické bilanci nemusí projevit.

Koneckonců to, že je tělesná hmotnost v lednu vyšší než vaše obvyklá, nemusí nutně znamenat nárůst tělesného tuku. Zvýšená tělesná hmotnost může být způsobena zvýšenou zásobou jaterního a svalového glykogenu, na který se navíc váže tělesná voda.

Jak na výživnější Štědrý den při ilustrativním referenčním přívodu energie 2000 kcal?

Uvedme si situaci na ilustrativním referenčním příkladu s kalkulací denního udržovacího přívodu energie 2000 kcal pro průměrného dospělého člověka. Aby došlo k nárůstu 1 kg tukové tkáně, obsahující přibližně 7700 kcal, pak by v rámci třech vánočních dnů musel činit denní přebytek energie 2570 kcal. Suma sumárum by pak celodenní přívod činil 4570 kcal. V celém kontextu výživy však záleží na komplexním kvalitativně-quantitativním aspektu, a také na tom, proč danou potravinu konzumují, jak často a v jakém množství, nejen s ohledem na správnou výživu, ale i podporu „zdravého“ vztahu k jídlu, potažmo k sobě samotnému.

Několik nutričních tipů na závěr

- Syrové těsto s vejci neochutnávejte, předcházíte tím alimentárním nákazám.
- V případě použití jogurtu namísto majonézy v bramborovém salátu jej přidejte co nejpozději, těsně před jeho servírováním na štědrovečerní tabuli. Předcházíte tím jeho zkašení.
- Namísto nahrazování cukru jeho alternativami zkuste množství cukru v receptu snížit.
- Cukr v džemu slouží jako hlavní konzervant, proto není příliš vhodné používat džem ze 100 % ovoce na přípravu cukroví, aby vám cukroví nezplesnivělo.

Vánoce jsou obdobím, na kterém můžete sledovat sociální aspekt výživy v plné kráse. Přála bych si, aby váš čas vánoční nebyl časem strachu z jídla, potažmo z nárůstu tělesné hmotnosti, ale abyste dny vánoční využili ve prospěch budování vztahu k jídlu v tom správném světle. Dovolte mi popřát vám mnoho krásných prožitků z dobrého jídla s těmi, které máte rádi, a to nejen o Vánocích.

Za tým nutričních terapeutů Mgr. Barbora Slanařová

NEMOCNIČNÍ LÉKÁRNA POMÁHÁ ZÁJEMCŮM VYLADIT MIKROBIOM

Lidský mikrobiom představuje soubor všech mikroorganismů, které osidlují člověka. Jeho složení je pro každé tělo specifické a v průběhu života se mění, vždy by ale mělo platit, že jsou zdraví prospěšné i patogenní mikroorganismy v rovnováze. Pokud je tato rovnováha narušena, přichází zdravotní problémy.

Mikroorganismy osidlují v lidském střevě nejen sliznice, kůži a dutinu ústní, ale také trávicí systém. Právě střevní mikrobiom zodpovídá za funkčnost imunitního systému. Hraje důležitou roli v rozvoji specifické i nespecifické imunity, odolnosti vůči patogenním mikroorganismům z okolí i z vlastního těla. Kromě jiného se také podílí na optimálním využití živin z potravy.

Při změně podmínek, například při užívání antibiotik, jednostranných dietách, stresu nebo nedostatku spánku, se může rovnováha mikrobiomu vychýlit směrem k růstu patogenních organismů, což způsobí onemocnění. Optimální složení lidského mikrobiomu definovat nelze, nicméně platí, že čím je pestřejší, tím je odolnější vůči negativním změnám.

K nejčastějším příčinám narušení rovnováhy patří právě antibiotika. „Při užívání širokospektrých antibiotik může dojít k potlačení růstu nejen patogenních bakterií, ale také bakterií střevního mikrobiomu. Vzniklá dysmikrobie se pak může projevit průjmem a trávicími obtížemi, někdy ale ovlivní celý lidský organismus. Náprava původního stavu většinou trvá až několik týdnů,“ vysvětluje PharmDr. Marek Lžičař z Nemocniční lékárny Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně.

Obnovu střevního mikrobiomu může podpořit užívání probiotických mikroorganismů, jejichž působením ve střevě dojde k úpravě prostředí a k stimulaci růstu prospěšných součástí mikrobiomu. „Lze je získat užíváním různých léků a potravních doplňků, které většinou obsahují vhodné kmeny laktobacilů, bifidobakterií či sacharomycet. Tyto mikroorganismy přispívají k obnově střevního mikrobiomu, a to nejlépe v kombinaci s prebiotiky, které zvyšují pravděpodobnost životaschopnosti probiotik ve střevě,“ radí farmaceut.

Při obnově mikrobiomu je důležité nezapomínat ani na základní pravidla zdravého životního stylu, tedy dostatek pohybu a spánku, minimální míru stresu a konzumaci pestré stravy, bohaté na vlákninu. Tradiční fermentované potraviny, jako například kysané zelí, kefir, jogurt nebo kimči, přinášejí do lidského střeva kromě probiotických kultur také potřebná prebiotika, vitamíny a stopové prvky.

Stav mikrobiomu je důležitý i pro prevenci nemocí, například diabetu, zánětů střev nebo obezity. Podílí se na patogenezi metabolických, autoimunitních i duševních onemocnění.

Zájemci o bezplatnou konzultaci zaměřenou na vyladění mikrobiomu se mohou obrátit na Konzultační centrum Nemocniční lékárny FNUSA, které sídlí v pobočce při východu na ulici Hybešova. Farmaceuti jim doporučí vhodnou úpravu stravovacích návyků či poradí v oblasti potravních doplňků.

Objednat se je možné na telefonním čísle 543 182 164 nebo e-mailem vydej.hybesova@fnusa.cz.

NOVÁ ÉRA ORTOTICKO-PROTETICKÉ PÉČE OTEVÍRÁ SVÉ BRÁNY VE FNUSA

PR ČLÁNEK

S radostí vám přinášíme zprávu o otevření brněnské pobočky protetiky Ergona a Neuromobility Centra firmy Ottobock v areálu Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně.

Nacházíme se v budově Milénia v komplexu nemocnice a naše telefonní klapka v registru nemocnice FNUSA pro přímou komunikaci pro lékaře a terapeuty je 5361. Společně s oběma týmy přinášíme do Brna inovativní ortopedicko-protetické řešení pro vaše pacienty.

Ergona jako rodinná firma má bohatou historii sahající až do roku 1993, pobočka v Brně do roku 1997. Během těchto třiceti let se firma stala jednou z předních v oblasti výroby ortopedicko-protetických pomůcek na zakázku s vynikající pověstí na trhu.

Ergona vyrábí kompletní sortiment ortopedicko-protetických pomůcek, ortézy horních a dolních končetin i trupu, protézy horních a dolních končetin, ortopedické vložky a ortopedickou obuv na míru. Zvláštní pozornost věnujeme kombinaci ortéz dolních končetin s ortopedickou obuví na míru, čímž poskytujeme individuální řešení pro pacienty s komplexními ortopedickými potřebami. Ergona patří mezi jediné tři protetiky v České republice, které vyrábějí ortopedickou obuv na míru pro pacienty s velmi složitými deformacemi nohou. Jsme také specialisty na obuv pro pacienty s kombinovanou ortopedickou a diabetologickou vadou. Zaměřujeme se dále na individuálně šité kompresivní oblečení MyActive a Mollii Suit.

Ve spolupráci se společností Ottobock využíváme pro výrobu pomůcek nejnovější technologie, materiály a komponenty. Ottobock

je mezinárodní lídr v oblasti ortopedických technologií, inovativních produktů a technických řešení. Spolupráce s touto renomovanou firmou nám umožňuje přinášet našim pacientům to nejlepší ve světě ortopedických inovací.

Komplexní a optimální řešení pro pacienta nacházíme díky přímé spolupráci technických odborníků, ortotiků-protetiků a vás, zdravotnických specialistů z řad lékařů, fyzioterapeutů a ergoterapeutů. Naši spolupracovníci zahrnují odborníky nejenom z těchto klinik a specializací: rehabilitace, fyzioterapie, ergoterapie, ortopedie, neurologie, diabetologie, chirurgie a traumatologie.

Jsme připraveni spolupracovat s vámi a pomoci vám, prostřednictvím individuálních řešení, dosáhnout zdravotních cílů pro vaše pacienty. Jejich spokojenost a zdraví jsou pro nás na prvním místě.

Ing. Bc. Monika Drobná, jednatel protetiky Ergona Opava s.r.o. (www.protetika-ergona.cz)

Inovace v ortopedickém oblečení a vybavení od Ottobock

MyActive Kompresivní Oblečení

Kompresivně-terapeutická dynamická trupová bandáž MyActive přináší individuální kompresivní oblečení určené ke zlepšení kontroly pohybu a rovnováhy u lidí s deficitem neuromotorické kontroly. Hlavním účinkem této produktové řady je poskytnutí dostatečné podpůrné funkce bez omezení pohybu a funkce svalů, která pozitivně ovlivní držení těla. Maximálního efektu a vysokého komfortu nošení dosahuje mimo jiné i díky individuálnímu tvarovému obepnutí.

Ortotické vybavení většinou optimalizuje polohu. Koncept kompresivně-terapeutického oblečení MyActive se naopak zaměřuje na zlepšení krevní cirkulace do svalových skupin a tím možnosti lepší stabilizace trupu, končetin a celkové kontroly držení a vnímání těla.

Specifikace pro předpis pomůcky:
24 / 4000147 (TOP) a 24 / 4000143 (LEGÍNY).

Mollii Suit Neuromodulární Oblek

Dalším revolučním produktem od Ottobock je Mollii Suit, neuromodulární oblek navržený pro léčbu pacientů s neuromotorickými deficity.

Oblek Exopulse Mollii Suit představuje průlomovou aplikaci neurostimulace jako ověřené, vysoce hodnocené techniky při léčbě pacientů se spasticitou. Stimulace téměř celého těla je navržena tak, aby umožňoval léčbu spasticity a aktivaci svalových skupin za pomoci reciproční inhibice. Stimulace probíhá za pomoci 58. elektrod na 40. svalových skupin a je vše řízeno programovatelnou řídicí jednotkou.

Exopulse Mollii Suit je zdravotnický prostředek pro dětské a dospělé uživatele s dětskou mozkovou obrnou (DMO), roztroušenou sklerózou (RS), mrtvicí (CMP) nebo jinými neurologickými poruchami, kteří trpí spasticitou, slabou aktivací svalů a souvisejícími bolestmi. Na rozdíl od mnoha neurostimulačních technik, které se zaměřují pouze na symptomatické svaly, zmírňuje náš oblek spasticitu a průvodní bolest stimulací oslabeného antagonisty spastického svalu. Výsledkem je obnovení rovnováhy v postižených svalech, která může pomoci pacientům pohybovat se volněji, bezpečněji a s menšími bolestmi.

Doporučuje se používat obden jednu hodinu. Oblek Exopulse Mollii Suit je určen pro terapie přímo v domácím prostředí, zařazen ale může být samozřejmě i do programů rehabilitačních zařízení.

Oblek není hrazen ze zdravotního pojištění, je k dispozici pouze pro samoplátce.

SKUPINA ACT FAST UČILA PACIENTY FNUSA ROZPOZNÁVAT PŘÍZNAKY MRTVICE

Při příležitosti Světového dne mrtvice, který připadá na 29. října, vyrazili členové Skupiny veřejného zdraví z týmu Stroke v Mezinárodním centru klinického výzkumu (ICRC) do chodeb Fakultní nemocnice u sv. Anny, aby zase o něco více podpořili povědomí o prevenci život a zdraví ohrožující cévní mozkové příhodě.

Skupina veřejného zdraví pod vedením Ing. Hany Maršálkové ukazovala ve středu 25. října pacientům FNUSA, jak bojovat Společně proti mrtvici. V prostoru u nemocniční kavárny si návštěvníci mohli vyzkoušet příznaky cévní mozkové příhody na vlastní kůži, pokusit se odhalit mrtvici pomocí CT skenů, změřit si tlak nebo si nechat poradit expertkou v oblasti zdravého životního stylu. A samozřejmě se také naučit základy prevence, a především včasného rozpoznání příznaků mrtvice a osvojit si schopnost rychle reagovat.

Cévní mozková příhoda postihne za život každého čtvrtého člověka a třetina všech případů končí úmrtím pacienta. Zároveň je mrtvice nejčastější příčinou trvalé invalidity. Okamžitý zásah lékaře mnohonásobně zvýší šanci přežít cévní mozkovou příhodu bez následků. Preventivní programy a zvyšování zdravotní gramotnosti populace mají tak velký význam.

NA ICRC PROBĚHLA NOC VĚDCŮ. A MĚLA ÚSPĚCH!

Vědci z Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC) se letos opět zúčastnili populární akce Noc vědců. V pátek 6. října výzkumníci zpřístupnili své laboratoře veřejnosti a až do nočních hodin prováděli návštěvníky prostory, kam se jinak běžně nedostanou.

Akce Noc vědců se už šest let snaží vyvracet o mýty o vědě a ukazovat lidem, jak zábavná může věda být. Koná se na desítkách pracovišť po celé České republice, a s každým dalším rokem nabývá na popularitě.

Letos se program Noci vědců točil kolem tématu Tajemství a prohlídku na toto téma si připravil tým Neuromodulation Technology pod vedením Dr. Adama Williamsona. V půlhodinovém programu s názvem Tajemství stimulace mozku se zájemci o vědu dozvěděli, jak dnes umíme neinvazivně stimulovat centrální a periferní nervy, tedy „ovládnout“ je bez toho, aniž bychom narušili povrch těla. V praxi to může znamenat, že se dá na dálku rozpoehybovat třeba prst nebo jazyk.

Výzkum stimulace nervů probíhá za účelem léčby nejen neurologických onemocnění, jako je třeba epilepsie, ale třeba i obstrukční spánkové apnoe. Do budoucna by tedy mohlo být možné pomocí této metody projevy onemocnění eliminovat.

Zájemce o noční poznání vědy vodily i vědecké týmy v Bioparku. Tam si Centrum translační medicíny připravilo dokonce prohlídku dvě. V té první, nesoucí název Imunitní dobrodružství: Odhalte tajemství svého vnitřního štítu, naši vědci z týmu Cellular and Molecular Immunoregulation návštěvníkům prozradili, jak a čím se naše tělo umí samo chránit. A také, co se v těle děje, pokud se imunitní systém obrátí proti nám samotným. „Návštěvníkům jsme se rozhodli představit pokročilé modely lidských orgánů,“ řekl vedoucí týmu Mgr. Jan Frič, Ph.D. „Využíváme lidské kmenové buňky, díky kterým můžeme v tkáňové kultuře vypěstovat části struktur, které připomínají lidské orgány, a ty potom využívat ke studiu dalších patofyziologií různých onemocnění.“

Názorně to návštěvníci měli možnost vidět třeba na modelu lidského střeva. Testování na něm by v budoucnu mohlo přispět k vyléčení nemocí jako je Crohnova choroba. „Když testujeme nové léky, nemusíme využívat pacienty nebo zvířata,“ vysvětlila návštěvníkům výzkumnice Mgr. Veronika Bosáková.

Na programu Buňky pod tlakem se pak od zástupců týmu Mechanobiology of Disease, který vede Giancarlo Forte, Ph.D., návštěvníci dozvěděli, jak buňky vnímají a reagují na mechanické podněty. Návštěvníci zejména zaujalo, jak vyzbrojeni touto informací získanou z laboratorních misek můžeme zastavit šíření rakoviny prsu nebo zkusit zlepšit funkci srdce po infarktu.

„Natahování srdečních buněk v misce modelujeme zvýšenou zátěží po infarktu myokardu, abychom pochopili, jak srdce povzbudit, aby déle vydrželo,“ shrnuje komplexní téma v jedné větě výzkumník Mgr. Bc. Vladimír Vínarský, Ph.D.

Na pracovištích Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC) se za páteční večer vystřídal přes sto padesát nadšenců do vědy a poznání. A mezi nimi i ti, kteří uvažují, že by se k některému z týmů jednou v rámci svého profesního života připojili. Letos se Noci vědců zúčastnilo 21 univerzit a více než 40 vědeckých institucí, science center nebo třeba hvězdáren a planetárií. Tento rok hlásili pořadatelé o akci rekordní zájem, různými pracovišti po celé republice prošlo 80 tisíc zájemců. V České republice se Noc vědců konala se už po šesté, po evropských státech probíhá už od roku 2005.

Posláním akce Noc vědců je ukázat veřejnosti, že věda není nudná, ale naopak je studnicí zajímavosti a fascinujících úkazů, a bořit mýty o vědcích a vědkyních jako lidech zavřených v laboratořích a ukázat nejširší veřejnosti, že vědci jsou „obyčejní lidé“, kteří dělají práci přínosnou pro každého z nás, dokážou ji poutavě představit, ale také se dovedou bavit. Jeden den v roce jsou na stovkách míst v Evropě ve večerních a nočních hodinách zpřístupněna vědecká pracoviště, ve kterých se zdarma konají komentované prohlídky, populárně vzdělávací přednášky, experimenty nebo workshopy.

LETNÍ ŠKOLA NABÍDLA JEDINEČNOU PŘÍLEŽITOST MLADÝM NEUROLOGŮM

Od 21. do 23. září se v Brně pod vedením prof. MUDr. Ireny Rektorové, Ph.D., FEAN, přednostky Mezinárodního centra klinického výzkumu, konala MDS-ES Letní škola pro mladé neurology. Účastnili se 14 zvaných přednášejících a 51 studentů ze 27 různých zemí, kteří měli možnost vyslechnout přednášky českých i zahraničních kapacit oboru. Akce je jedinečnou příležitostí pro mladé neurology, kteří mají zájem specializovat se na poruchy pohybu (extrapyramidová onemocnění), získat rady i zkušenosti od mezinárodně uznávaných expertů. Akce je tradičně organizovaná MDS-ES, tj. Movement Disorders Society, European Section.

První den letní školy byl zaměřený na Parkinsonovu nemoc a parkinsonismus, probíraly se klinické symptomy, projevy časných pre-motorických fází onemocnění s Lewyho tělisky, diagnostika a léčba atypických parkinsonských syndromů i možnosti nefarmakologické a zejména chirurgické léčby.

Posluchači měli možnost se v menších skupinách zapojit i do workshopů a diskuzí zaměřených na programování hluboké mozkové stimulace, elektrofyziologické vyšetření a neinvazivní techniky stimulace mozku. Dalším programem bylo názorné vyšetřování pěti pacientů experty v oboru.

Druhý den byl věnován hyperkinetickým pohybovým poruchám s přednáškami o dystonii, myoklonu nebo paroxysmálních pohybových poruchách. Následně si posluchači vyslechli přednášky o hluboké mozkové stimulaci pro hyperkinetické poruchy a o polékových extrapyramidových symptomech. A odpolední program byl opět ve znamení workshopů a vyšetřování pacientů v ambulancích.

Poslední půlden byl věnován speciálním tématům, jako jsou funkční poruchy hybnosti, léčitelná extrapyramidová onemocnění a zobrazování. Studenti prezentovali své soutěžní kazuistiky, tři vítězové získali vstup na další kongres MDS ve Philadelphii. „Chtěla bych poděkovat zejména všem přednášejícím, dále sponzorům, sekretářce Ladce Jagošové a týmu lékařů Centra pro abnormální poruchy a parkinsonismus při 1. neurologické klinice LF MU ve Fakultní nemocnici u sv. Anny v Brně a zástupcům MDS-ES administrativy, zejména Heather Vitale za velkou pomoc při organizaci kurzu,“ vzkázala vedoucí Letní neurologické školy prof. MUDr. Irena Rektorová, Ph.D., FEAN.

KURZ KOGNITIVNÍ PORUCHY A DEMENCE OSLAVIL 20. ROČNÍK

Slavnostní 20. ročník dvoudenního kurzu Kognitivní poruchy a demence proběhl v hotelu Continental v Brně ve dnech 5. až 6. října 2023. Účastnili se ho prezenčně přes 100 neurologů, psychologů, logopedů a psychiatrů z celé České republiky a někteří jej sledovali i online – možnost vzdáleného připojení využilo 37 účastníků.

Odborným garantem byla prof. MUDr. Irena Rektorová, Ph.D., FEAN, organizátorem společnost TA-SERVICE a celou akci podpořila Sekce kognitivní neurologie České neurologické společnosti. Přednášeli experti v dané problematice z ČR i Slovenska, celkem se před publikem vystřídal 18 řečníků. Tématem byla časná diagnostika a terapie různých degenerativních demencí, zejména Alzheimerovy nemoci, ale diskutována byla i například problematika managementu normotenzního hydrocefalu, proběhl praktický workshop o Huntingtonově nemoci a soutěžní blok kazuistik.

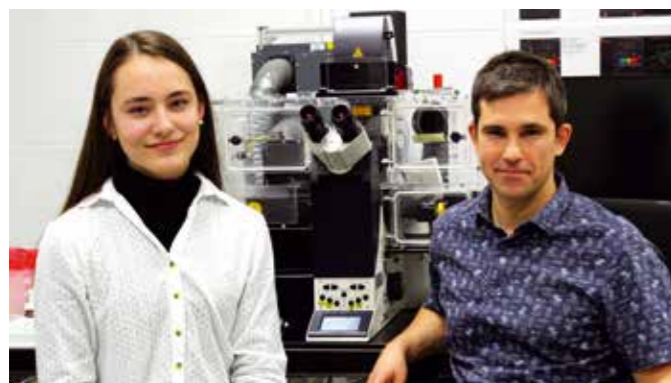
Cenu za nejlepší kazuistiku získal MUDr. Richard Pavčík z I. neurologické kliniky ve Fakultní nemocnici u sv. Anny v Brně a LF MU a odnesl si lahev dobrého moravského vína. Hlavní zvanou přednášku měl prof. Jiří Damborský, který poutavě hovořil o světových objevech svého týmu v Mezinárodním týmu klinického výzkumu (ICRC) na poli vývoje malých molekul pro terapii Alzheimerovy nemoci.

STÁŽISTKA AKADEMIE ICRC KATEŘINA JIRÁKOVÁ ZÍSKALA CENU ČESKÁ HLAVIČKA

Mezinárodní centrum klinického výzkumu oslavilo v říjnu velký úspěch. Studentka Kateřina Jiráková získala v rámci stáže v Akademii ICRC cenu Česká hlavička 2023. Ve své práci se věnovala výzkumu proteinu YAP1 a jeho vlivu na regeneraci srdečních buněk po infarktu myokardu.

Předávání cen 17. ročníku soutěže České hlavičky proběhlo ve večerních hodinách v pondělí 16. října. Laureáty vybrala na základě nominací odborná porota složená z předních českých vědců, jmenovat můžeme třeba Václava Hořejšího, Jiřího Grygara nebo Zdeňka Kúse. A stážistka Akademie ICRC Kateřina Jiráková si z večera odnesla ocenění společnosti Česká hlava PROJEKT.

Svou vítěznou práci s názvem Vliv transkripční aktivity proteinu YAP1 na expresi srdečních biomarkerů v in vitro diferencovaných kardiomyocytech vypracovala Kateřina Jiráková na pracovišti Centra translační medicíny pod vedením Mgr. Bc. Vladimíra Vinarského, Ph.D., ze skupiny Mechanobiology of Disease.

Zabývá se v ní infarktem myokardu. Ve své práci zkoumá, jak pomocí reaktivace mechano-signálních drah nastartovat regeneraci dospělého srdce, aby po infarktu déle vydrželo. „Možnou cestou, jak nastartovat regeneraci dospělého srdce, je obnova dělení kardiomyocytů. Dělení kardiomyocytů aktivuje v průběhu prenatalního vývoje protein YAP1. Jeho reaktivace v dospělých kardiomyocytech by proto mohla vést k obnově dělení a tím k efektivní regeneraci srdeční tkáně,“ říká ke své práci.

Katka se se svou prací probojovala kromě prvního místa v klání České hlavičky až do užšího výběru ne české, ale dokonce Mezinárodní středoškolské odborné činnosti, jejíž prezentace bude probíhat v anglickém jazyce. „Chtěli bychom jí popřát, ať se s ní dostane co nejdále, a má příležitost se na věci dívat zblízka,“ doplňuje Mgr. Bc. Vladimír Vinarský, Ph.D.

Stážistka Akademie ICRC, teprve sedmnáctiletá Kateřina Jiráková, pochází ze Slavkova, ale v Brně studuje 3. ročník na Gymnáziu Brno, třída Kapitána Jaroše. Po loňské úvodní stáži se rozhodla v Mezinárodním centru klinického výzkumu (ICRC) pokračovat a v současné době se věnuje práci s tkáňovým modelem kardiomyocytů připravených z kmenových buněk.

„Zajímá mě hlavně mikroskopie a automatizovaná analýza obrazu za použití machine-learningu,“ popisuje Kateřina.

Záznam z předávání cen mohli diváci sledovat v sobotu 18. listopadu na kanálu ČT2. Večerem provázel moderátor Daniel Stach a s každým z laureátů vedl rozhovor, v průběhu večera se promítaly i krátké medailonky soutěžících a vstupy z jejich domovských pracovišť. Záznam z galavečera je k vidění i online v iVysílání České televize.

Cena kategorie SANITAS v rámci projektu České hlavičky se uděluje za odborné práce a projekty z oblasti přírodních věd, které se zabývají lidským zdravím, biologickými a chemickými pochody, které přispívají k pochopení funkce lidského organismu, či za práce a projekty z oblasti virologie, mikrobiologie, biomedicíny a příbuzných oborů, jejichž výsledky souvisejí se zdravím člověka.

Odborná porota ocenila v klání České hlavičky celkem šest nejlepších vědeckých prací v několika kategoriích. Mladí vědci se zabývali projekty z oblasti medicíny, biologie, strojírenství, chemie, energetiky nebo historie.

Podle ředitele společnosti Česká hlava Václava Marka může soutěž mladým vědcům otevřít dveře do světa velké vědy. „Není to jenom hra na vědu. Ta úroveň je srovnatelná s velkými vědeckými týmy. Rozpočty středoškolských vědců jsou ale nesrovnatelně menší,“ vysvětlil ředitel celého projektu. Mladým vědcům chce pomoci i s uvedením jejich objevů do praxe. Středoškolská odborná činnost, známá pod zkratkou SOČ, je soutěž autorů odborných prací v osmnácti soutěžních oborech. Garantem soutěže je od ledna 2020 Národní pedagogický institut České republiky. Průběh celostátní přehlídky SOČ řídí Ústřední komise SOČ, kterou na návrh odstupující ÚK jmenuje NPI ČR.

Soutěže SOČ se mohou zúčastnit žáci a žákyně denního studia všech typů středních škol. Soutěž probíhá ve čtyřech kolech a uskutečňuje se formou soutěžních přehlídek nejlepších individuálních nebo kolektivních prací, které autoři osobně obhajují před porotou. Nejúspěšnější řešitelé mohou být vybráni k účasti na obdobných mezinárodních soutěžích.

Mezinárodní centrum klinického výzkumu (ICRC) je společným pracovištěm Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně a Lékařské fakulty Masarykovy univerzity.

NOVÁ TECHNOLOGIE ČESKÝCH VĚDCŮ PRO EKG JE NA CESTĚ DO ORDINACÍ

V úterý 31. října 2023 na půdě Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC) proběhl podpis licenční smlouvy k úspěšnému patentu nové technologie pro zařízení EKG. Patent tímto krokem přebírá startup společnost VDI Technologies, s.r.o., která posune zařízení ke klinickému využití a následně uvede na trh. Lékařům se tak otevírají nové možnosti lepší a přesnější diagnostiky srdečních onemocnění.

Novou technologii pro zařízení, které běžně známe pod zkratkou EKG, přes deset let vyvíjel tým vědců z Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC), 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, Ústavu přístrojové techniky Akademie věd ČR a firmy Cardion s.r.o.

A zástupci těchto institucí na konci října za přítomnosti podepsali ke svému vysokofrekvenčnímu elektrokardiogramu (UHF-EKG) licenční smlouvu se startupovou společností VDI Technologies s.r.o. Ta tímto dnem získává na nový patent práva a může tak novou technologii uvést na trh. V současné době firma provádí kroky směřující k certifikačnímu procesu, který by v roce 2024 měl umožnit získat klíčová povolení ve Spojených státech amerických. „Startup též soustavně investuje do výzkumu a vývoje a připravuje budoucí inovace současné technologie,“ uvedli Pavel Jurák a Pavel Leinveber, výzkumníci, kteří se podíleli na patentované technologii.

Vyšetření novou technologií je pro pacienty neinvazivní, metoda totiž využívá běžné EKG elektrody a jejich standardní klinické rozložení na hrudníku. Jádro technologie spočívá v nové a kompaktní vyhodnocovací jednotce, která byla společným úsilím všech institucí vyvinuta. Lékaři poskytují zcela unikátní informace o elektrické aktivitě srdečních komor, které mohou pomoci optimalizovat operační postupy a nastavení kardiostimulátorů v klinické praxi.

SVĚTOVÉ VĚDECKÉ ŠPIČKY HODNOTILY TÝMY V ICRC

Od středy 22. do pátku 24. listopadu pořádalo Mezinárodní centrum klinického výzkumu (ICRC) již sedmé Hodnocení výzkumných týmů za účasti předních světových vědeckých špiček.

Středeční dopoledne bylo věnováno prezentaci, kterou zahraniční hosty přivítala přednostka ICRC prof. MUDr. Irena Rektorová, Ph.D., FEAN, a seznámila je s organizací a fungováním centra.

Samotné hodnocení pak probíhalo ve čtvrtek v pěti hodnotících panelech, přičemž v každém z nich usedli tři zahraniční hodnotitelé a posuzovali čtyři výzkumné týmy. Hodnotitelé v každém panelu byli vybráni s ohledem na své odborné znalosti a zkušenosti v konkrétní oblasti výzkumu, což zajišťovalo kvalitní a nestranné hodnocení každého týmu.

Úkolem zahraničních odborníků bylo nejen analyzovat vědeckou kvalitu a praktické výsledky a přínosy týmů pro konkrétní oblasti výzkumu, ale i vyhodnotit kvalitu managementu výzkumného týmu, a jeho finanční udržitelnost. Těto zpětné vazby si management ICRC velmi váží a bude se doporučeními řídit při tvorbě strategie instituce. Hodnotitelé ve výsledných hodnotících zprávách reflektují nejen schopnost ICRC efektivně reagovat na vědecké výzvy, ale též schopnost přispívat k vědeckému dialogu a inovacím. Pravidelné hodnocení výzkumných týmů je dalším z inkrementálních kroků v oblasti udržení si výborného renomé a upevnění pozice ICRC jako centra excelence v mezinárodním měřítku.

DO ICRC PUTUJÍ OCENĚNÍ ZA EXCELENTNÍ VÝSLEDKY V DOKTORSKÉM STUDIU

V rámci celé Masarykovy univerzity každoročně ukončí své doktorské studium kolem 200 absolventů. A letos už potřetí vybrala prorektorka pro výzkum a doktorské studium Šárka Pospíšilová ty nejlepší z nich, kteří spolu se svými školiteli obdrželi Cenu prorektorky na excelentní výsledky v rámci doktorandského studia. Oceněny byly i dvě výzkumnice z Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC).

Za svůj disertační výzkum, který přinesl cenné poznatky o možnosti včasné detekce a terapie srdečního selhání u asymptomatických přenašeček genu pro specifický typ muskulární dystrofie, obdržela cenu naše lékařka a výzkumnice MUDr. Lucia Masárová, Ph.D., pod vedením doc. MUDr. Romana Panovského, Ph.D., který v ICRC vede tým Noninvasive Cardiac Imaging.

„Téma mi bylo blízké, protože jsem s Duchenovou muskulární dystrofií tak trochu „vyrůstala“.

V naší vesnici jsme měli takto nemocného chlapečka, znala jsem ho odmalička. Byli jsme spolužáci, jako děti jsme mu pomáhaly, když bylo potřeba. Pamatuji si, že v první třídě ještě chodil, od páté třídy byl už pak plně odkázaný na

invalidní vozík. Zнала jsem i jeho rodiče a vím, jaká to byla neskutečná oběť z jejich strany, zajišťovat mu nejlepší 24hodinovou péči, a to včetně ovládní umělé plicní ventilace a jiných podpůrných přístrojů,“ vzpomíná Lucia.

„O to větší radost mám teď, když vidím takto handicapované chlapce v mnohem lepší kondici právě díky pokrokům v medicíně i přesto, že se nadále jedná o nevyléčitelné onemocnění,“ vyjádřila se ke svému úspěchu MUDr. Lucia Masárová, Ph.D.

Zatímco doposud byla veškerá péče a pozornost věnovaná pouze těžce handicapovaným chlapcům, je nutné pravidelně sledovat z kardiologického hlediska i jejich maminky. „Až dokud jsem se nezačala věnovat uvedené problematice v rámci doktorského studia, považovala jsem to za onemocnění chlapců. Teď je ale i z výsledků naší práce jasné, že jejich maminky, tedy přenašečky genů, sice nemají závažné muskulární postižení, ale může se u nich rozvinout postižení kardiální, a to od lehkých forem až po rozvoj srdečního selhání. Nacházíme u nich totiž stejné „vzorce“ jako u chlapců,“ vysvětluje. „Nadále zahrnujeme do výzkumu nové nosičky genu pro DMD, současně tak zajišťujeme všem již zahrnutým nosičkám pravidelné echokardiografické vyšetření a vyšetření pomocí magnetické rezonance srdce, dodává MUDr. Lucia Masárová, Ph.D. Svou práci Lucia publikovala v Journal of American College of Cardiology, impact faktor její práce přeskočil číslo 10.

Další oceněná, Mgr. Kristína Mitterová, Ph.D., absolvovala na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity program Neurovědy. Ve svém doktorském studiu se zabývala dynamickým způsobem odhadu kognitivní rezervy. „Kognitivní rezerva je kapacita mozku zmírnit vliv stárnutí a hromadící se patologické zátěže. Přispívá k zachování kognitivních funkcí, její spolehlivý odhad poslouží ke zpřesnění diagnostiky a výběru vhodných kandidátů pro klinické intervence,“ řekla ke své práci Mgr. Kristína Mitterová, Ph.D.

Navrhla také, jakým směrem se může ubírat výběr vhodné terapie s ohledem na velikost kognitivní rezervy u seniorů. Patří mezi kmenové zaměstnance CEITEC MU. S Kristínou ocenění převzala i její školitelka prof. MUDr. Irena Rektorová, Ph.D., FEAN, přednostka ICRC a vedoucí výzkumné skupiny Aplikované neurovědy v CEITEC MU.

A stejný program, tedy Neurovědy, absolvovala i třetí oceněná, Ing. Michaela Bartoňová, Ph.D. Úspěšně se věnovala pokročilým metodám neinvazivní detekce patologické mozkové tkáně u specifických případů fokální epilepsie. Ocenění přebrala společně se svým školitelem prof. MUDr. Ivanem Rektorem, CSc., vedoucím výzkumného Centra neurověd na CEITEC MU a lékařem na I. neurologické klinice Fakultní nemocnice u svaté Anny a Lékařské fakulty Masarykovy univerzity. „Michaela po čas svého studia publikovala práce ve výborných vědeckých časopisech, třeba v Nature Scientific Reports,“ říká k oceněné absolventce prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc.

Cenu si absolventky společně s dalšími doktorandami odnesly za velmi kvalitní výsledky výzkumu zahrnutých v disertační práci. Podmínky pro udělení ceny byly dvě, a to maximální délka studia 5 let a prvoautorská publikace v zahraničním časopise v prvním kvartilu s co možná nejvyšším impact faktorem, tedy metrikou, která reflektuje kvalitu vědeckých publikací. Všem držitelkám ocenění i jejich školitelům gratulujeme a přejeme spoustu dalších profesních úspěchů!

VÝZKUMNĚ IMPLEMENTAČNÍ SÍŤ PRO KVALITU PÉČE O CÉVNÍ MOZKOVÉ PŘÍHODY

Pod vedením prof. MUDr. Roberta Mikulíka, Ph.D., vedoucího týmu Stroke v Mezinárodním centru klinického výzkumu (ICRC), a prof. Natana Bornsteina, ředitele Divize nemocí mozku v nemocnici v Jeruzalémě, se Výzkumná síť pro implementaci kvality péče o cévní mozkové příhody (IRENE COST Action) v posledních 4,5 letech významně zasloužila o zlepšení monitorování kvality péče o CMP v Evropě.

Hlavním úkolem projektu IRENE COST Action bylo vytvoření strategie pro měření kvality péče o CMP. Díky tomu začaly východoevropské země zavádět své vlastní národní strategie v této oblasti. Díky projektu IRENE COST Action vznikla mezinárodní síť, která spojila více než 188 odborníků z 30 evropských a sousedních zemí. Tato síť se stala místem pro sdílení znalostí a spolupráci v oblasti péče o CMP.

Projekt IRENE také úzce spolupracoval s celosvětovými organizacemi, jako jsou Evropská iktová organizace a Iniciativa AN-GELS, a pomáhal v implementaci evropského Akčního plánu pro cévní mozkové příhody. Tato spolupráce byla patrná během čtyř hlavních setkání v Moldavsku, Arménii, České republice a Chorvatsku, všechny s cílem zlepšit péči o pacienty s CMP. V Moldavsku a v Chorvatsku se navíc leader sítě prof. Mikulík společně s dalšími setkali s představiteli tamních vlád, aby diskutovali o tom, jak měřit a zlepšovat kvalitu iktové péče po vzoru České republiky. Kromě toho se díky projektu IRENE COST Action uskutečnilo 23 vědeckých misí, zejména pro mladé výzkumníky z východní Evropy, 3 z toho hostil tým Stroke z ICRC.

ICRC je společným pracovištěm Fakultní nemocnice u svaté Anny v Brně a Lékařské fakulty Masarykovy univerzity.

SVĚTĚLKUJÍCÍ ENZYMY VYHRÁLY V SOUTĚŽI

Odborná porota soutěže Transfera Technology Day 2023 složená ze zástupců investorů i vědy ocenila Luciferázový reportérový systém s extrémně stabilním bioluminescenčním signálem krásnou stříbrnou medailí.

Vědci z Loschmidtových laboratoří Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity a Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC) se utkali s 28 dalšími projekty. Do finále jich postoupilo 12 a porotci je hodnotili nejen z odborného hlediska, ale posuzovali i jejich komerční potenciál.

Luciferázy jsou enzymy, které umožňují živým organismům produkovat světlo. Typickým příkladem světélkujících živočichů jsou třeba světlušky. Enzymy se používají v mnoha vědeckých, výzkumných či klinických aplikacích nebo při diagnostice různých onemocnění. V rámci výzkumu se podařilo vytvořit modifikovaný enzym, který svítí mnohem déle a stabilněji než ten přírodní.

„Dlouhodobou vizí tohoto výzkumu je nejen zlepšení neinvazivního biologického zobrazování a diagnostiky některých nemocí, ale také přenos světélkování pro praktické využití – například ve fotodynamické terapii, v podobě svítících rostlin či stromů,“ vysvětlují členové výzkumného týmu Daniel Pluskal a Martin Marek.

PŘÍBĚH LÉČIV ANEB CESTA STUDIJNÍHO KOORDINÁTORA

Cestu studijního koordinátora si prošli studenti CZECRIN Academy & Akademie ICRC na víkendovém semináři, který se na půdě Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC) konal 10.-12. listopadu. Díky propojení zavedeného a velmi funkčního formátu ICRC Akademie a inovativních metod vzdělávání CZECRIN Academy v oblasti výzkumu a vývoje nových léčiv okusili účastníci víkendového semináře nevšední zážitek. A podle pozitivních reakcí téměř 40 účastníků semináře a všech přednášejících měla akce úspěch.

Kdo je to studijní koordinátor?

Za uvedením jakéhokoli nového léčiva na trh stojí dlouhé roky vývoje, preklinického a klinického výzkumu. Významnou roli v tomto procesu hraje studijní koordinátor, o jehož intenzivní

dovědce. Studenti tak během workshopů tvořili heterogenní týmy a mohli se vzájemně učit a vnímat různé úhly pohledu díky svému primárnímu zaměření studia," oceňuje průběh akce Lenka Součková.

Praktická příprava na přijímací pohovor

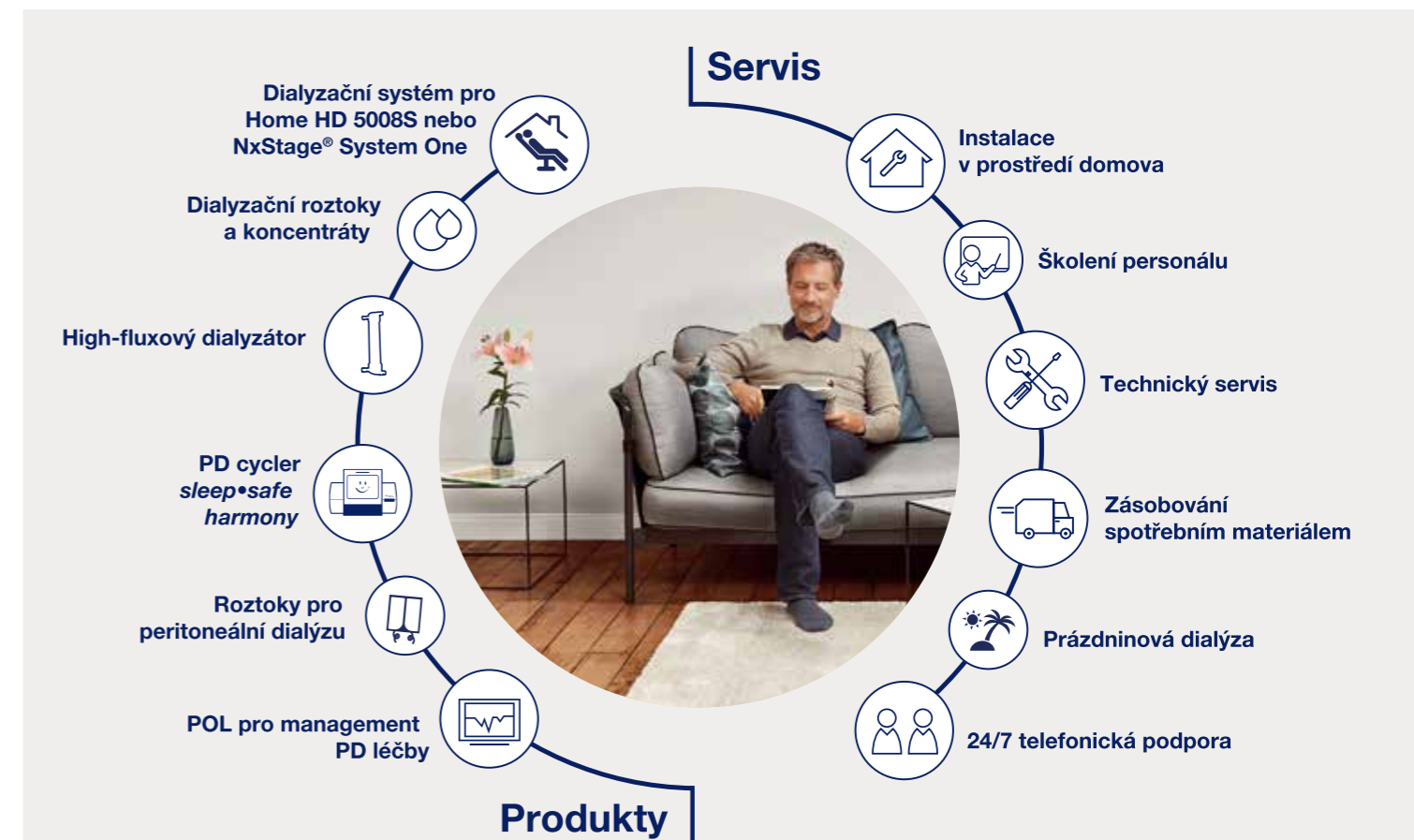
Příprava na práci, ať už ve vědě nebo jiné profesi, se neobejde bez úspěšného zvládnutí přijímacího pohovoru, kterému předchází profesionálně zpracovaný životopis a motivační dopis. A proto byly jako odbornice na tuto problematiku povolány dvě zkušené HR specialistky. Dominika Mochová a Markéta Homolková studenty odzbrojily svojí přednáškou a tipy, jak si tyto dokumenty dokonale vyladit a následně uspět na osobním pohovoru. „Věříme, že tyto semináře umožní propojení studentů s jejich mentory a umožní jim sáhnout na vysněných pracovištích s přímým zapojením do klinického výzkumu," dodává Lenka Součková.

Z některých účastníků víkendového semináře se již příští rok stanou stážisty Akademie ICRC a za pár let možná i výzkumníci Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC), společného pracoviště Fakultní nemocnice u svaté Anny a Lékařské fakulty Masarykovy univerzity. A nebo je třeba cesta zavede do některé z partnerských institucí sítě CZECRIN. Ať tak či onak, nezbývá, než jim popřát šťastnou ruku ve volbě budoucího povolání.

Školení Projektový management a monitoring v klinickém hodnocení

Ve dnech 7. a 8. prosince se v prostorách Mezinárodního centra klinického výzkumu (ICRC) konalo poslední dvoudenní školení CZECRIN Academy v letošním roce. Školení Projektový management a monitoring v klinickém hodnocení bylo určeno všem zájemcům, kteří mají ambici pracovat v klinických studiích. Dvoudenní program nabídl teorii daných disciplín i praktickou část ve formě workshopů. Školení bylo garantováno Českou asociací sester a pro zájemce z akademických či neziskových organizací není zpoplatněno.

V letošním roce jde už v pořadí o druhé školení na podobnou tematiku, a i tentokrát byly přednáškové místnosti plně obsazeny zájemci. „Velmi nás těší vysoký zájem o tento druh vzdělávání, a proto už teď plánujeme další školení na jaro 2024," upřesňuje garantka školení Karolína Grodová z výzkumné infrastruktury CZECRIN.

DIALÝZA V POHODLÍ DOMOVA

Váš partner pro domácí dialýzu

Zkrácené informace o zdravotnických prostředcích

Sleep•safe harmony. Přístroj *sleep•safe harmony* je určen pro léčbu pacientů s omezením funkce ledvin nebo s terminálním selháním ledvin, bez ohledu na jejich věk. Zajišťuje podporu životních funkcí odstraňováním nadměrného množství tekutin a detoxikací. Nabízí možnost provedení aAPD, NIPD, CCPD, tidal dialýzy, IPD nebo PD-Plus terapie. Kontraindikace: Tento přístroj se nesmí používat u pacientů s vážným chronickým zánětlivým onemocněním střev nebo velkými abdominálními srůsty. Jedná se o zdravotnický prostředek (třída rizika IIb). Přístroj mohou instalovat, provozovat a používat jen osoby, které mají potřebné vzdělání nebo znalosti a zkušenosti a byly za tímto účelem prokazatelně zaškoleny. Pro detailní informace o správném používání, možných nežádoucích účincích, interakcích a kontraindikacích čtěte pozorně návod k použití. Ten též obsahuje přehled vhodného spotřebního materiálu a příslušenství, které lze bezpečně s přístrojem používat. Dříve, než se použije jiný spotřební materiál a příslušenství, se musí ověřit jeho vhodnost. Výrobce: Fresenius Medical Care AG, Else-Kröner-Straße 1, 61352, Bad Homburg, Německo. **NxStage System One.** Přístroj NxStage System One je určen k léčbě selhání ledvin hypervolemie pomocí hemofiltrace, hemodialýzy a/nebo ultrafiltrace ve středisku poskytujícím chronickou péči. Systém je rovněž určen pro hemodialýzu v domácích podmínkách, včetně domácí noční dialýzy. Veškeré léčebné postupy musí být předepsány lékařem a musí na ně dohlížet školený a kvalifikovaný personál, který je předepisujícím lékařem považován za kompetentní k používání tohoto prostředku. Při provádění noční léčby pomocí NxStage System One je nutné použití detektorů úniku tekutin z cévního přístupu, přístroje a kazety. Jedná se o zdravotnický prostředek (třída rizika IIb). Pro další informace o správném používání a rizicích čtěte pozorně návod k použití. Výrobce: NxStage Medical, Inc., 350 Merrimack St, Lawrence, MA 01843, USA. Hemodialyzační systém **5008S.** Hemodialyzační systém 5008S slouží k mimotělnímu očištění krve pacientů s omezenou funkcí ledvin. Pohání a kontroluje oběh dialyzačního roztoku a mimotělní krevní oběh. Hemodialyzační systém je standardně navržen pro terapii pomocí postupu ONLINE. V tomto případě je substituční objem automaticky optimalizován funkcí AutoSub plus. S hemodialyzačním systémem lze provádět jak acetátovou, tak i bikarbonátovou dialýzu. Může být provedena ISO-UF (ultrafiltrace bez průtoku dialyzátu). Je určen pro použití pro dialýzu v zařízeních pro zdravotní péči nebo v domácnostech. Jedná se o zdravotnický prostředek (třída rizika IIb). Přístroj mohou instalovat, provozovat a používat jen osoby, které k tomu mají potřebné vzdělání nebo znalosti a zkušenosti a byly prokazatelně zaškoleny. Pro detailní informace o správném používání, možných nežádoucích účincích, interakcích a kontraindikacích čtěte pozorně návod k použití. Ten též obsahuje přehled vhodného spotřebního materiálu a příslušenství, které lze bezpečně s přístrojem používat. Dříve, než se použije jiný spotřební materiál či příslušenství, se musí ověřit jeho vhodnost. Výrobce: Fresenius Medical Care AG, Else-Kröner-Straße 1, 61352, Bad Homburg, Německo. Terapie domácí dialýzy předepisuje lékař. Poslední datum revize tohoto materiálu: 20. 11. 2023.

Česká republika: Fresenius Medical Care - ČR, s.r.o. · Evropská 423/178 · 160 00 Praha 6

Phone: +420 237 037 900 · Fax: +420 235 350 506 · E-mail: fresenius@fresenius.cz

www.freseniusmedicalcare.cz

práci se studenti dozvěděli od těch nejpovolanějších. Role studijního koordinátora ve studijním týmu, v pozici projektového či data manažera představily profesionálky tohoto oboru z oddělení klinických studií Masarykova onkologického ústavu, top pracoviště klinického výzkumu u nás. Michaela Hanáková, Martina Lojová a Šárka Selvekerová účastníkům semináře tuto práci autenticky přiblížily a předaly cenné poznatky z praxe, film Den se studijní koordinátorkou pak celou problematiku dokonale dokreslil.

Poznání procesu vývoje léčiv díky únikové hře

Další téma, které měli studenti možnost poznat zážitkovou formou, jsou klinické studie a životní cyklus léčivého přípravku. Lenka Součková pro ně připravila únikovou hru, díky které si upevnili základní principy a terminologii ve vývoji léčiv. A během oddechových chviliek měli za úkol společně natočit krátká videa prezentující jejich pohled na klinické studie. Vyzkoušeli si tak zveřejnění výsledků kreativním způsobem a současně se pobavili. Zdá se, že z některých by mohli být kromě vědců a výzkumníků také skvělí režiséři a herci. „Nabídka semináře oslovila jak středoškoláky, tak vysokoškoláky s různým zaměřením. Účast byla skutečně různorodá, od mediků, přes budoucí farmaceuty a příro-

Lázně Luhačovice, a.s.

Léčba dýchacích cest a pohybového ústrojí

- léčíme přírodními minerálními vodami v kombinaci se špičkovou rehabilitací
 - poskytujeme lázeňskou péči hrazenou zdravotní pojišťovnou i pobyty pro samoplátce

POŽÁDEJTE SVÉHO LÉKAŘE O NÁVRH NA LÁZEŇSKOU PÉČI.

rehabilitace

inhalace přírodní minerální vody

koupele v přírodní minerální vodě

LazneLuhacovice.cz

LÁZNĚ
LUHAČOVICE

LazneLuhacovice.cz